

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Netradiční investice
Bakalářská práce

2022

Daniel Veseleňák

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Daniel Veseleňák**
Osobní číslo: **E19261**
Studijní program: **B0413A050008 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management podniku**
Téma práce: **Netradiční investice**
Zadávající katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analyzovat a komparovat zvolené netradiční investice, kterými jsou automobiloví veteráni a komiksy, za podpory zvolených vědeckých metod a modelových příkladů. Na základě dosažených výsledků zkoumaní vymezit jejich výhody a nevýhody pro profesionální a neprofesionální investory.

Osnova:

- Teoretická východiska.
- Charakteristika netradičních investic.
- Analýza a komparace zkoumaných investic.
- Formulace investičních doporučení.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

JÍLEK, J. Finanční rizika. Praha: Grada, 2000. ISBN 80-7169-579-3.
MELLON, J. CHALABI, A. 10 nejlepších investic na příštích 10 let: [spořte, investujte, prosperujte]. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-2144-3.
NESNÍDAL, T., PODHAJSKÝ, P. Obchodování na komoditních trzích: průvodce spekulanta. 2., rozš. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 80-247-1851-0.
NOVOTNÝ, J. Investování na finančních trzích s podporou psychologické analýzy. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2018. ISBN 978-80-7418-291-4.
SYROVÝ, P. Investování pro začátečníky. 2., přeprac. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3486-6.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Josef Novotný, Ph.D.**
Ústav podnikové ekonomiky a managementu

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2022**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

Ing. Michaela Kotková Stříteská, Ph.D. v.r.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2021

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Práci s názvem Netradiční investice jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 6. 2022

Daniel Veseleňák v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce panu Ing. Josefu Novotnému, Ph.D., za jeho odborné rady, cenné připomínky a poskytnuté materiály, které mi pomohly k vypracování bakalářské práce.

Zároveň bych rád poděkoval své rodině za trpělivost, podporu a umožnění studia na vysoké škole.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se věnuje analýze a komparaci zvolených netradičních investic, kterými jsou automobiloví veteráni a komiksy. Tyto formy investičních možností jsou komparovány prostřednictvím výnosu, rizika a likvidity. Na základě výsledků zkoumání jsou formulovány investiční doporučení za pomoci určení výhod a nevýhod těchto netradičních investic pro profesionální a neprofesionální investory.

KLÍČOVÁ SLOVA

Investice, investor, finanční trhy, automobiloví veteráni, komiksy

TITLE

Non-traditional investmens

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the analysis and comparison of selected non-traditional investments, which are automobile veterans and comics. These forms of investmens opportunities are compared through return, risk and liquidity. Based on the results of the research, investment recommendations are formulated by determining the advantages and disadvantages of these non-traditional investmens for professional and non-professional investors.

KEYWORDS

Investment, investor, financial markets, automobile veterans, comics

OBSAH

ÚVOD.....	10
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	11
1.1 Investice	11
1.1.1 Reálné investice	13
1.1.2 Finanční investice	13
1.2 Finanční trhy	15
1.2.1 Peněžní trh	17
1.2.2 Kapitálový trh	18
1.2.3 Měnový trh.....	19
1.2.4 Trh reálných aktiv	20
1.3 Investiční rozhodování	20
1.4 Investoři.....	22
2 CHARAKTERISTIKA NETRADIČNÍCH INVESTIC.....	23
2.1 Sběratelství.....	24
2.1.1 Automobilový veteráni	25
2.1.2 Komiksy.....	28
3 ANALÝZA A KOMPARACE ZKOUMANÝCH INVESTIC	31
3.1 Analýza automobilových veteránů.....	31
3.2 Analýza komiksů.....	37
3.3 Komparace zkoumaných investic	44
4 FORMULACE INVESTIČNÍCH DOPORUČENÍ.....	47
ZÁVĚR	51
POUŽITÁ LITERATURA	52

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Základní skupiny investic	12
Obrázek 2: Schéma finančních trhů	15
Obrázek 3: Členění finančních trhů	17
Obrázek 4: Investiční trojúhelník	21
Obrázek 5: Členění alternativních investic	23
Obrázek 6: Vývoj obecného indexu veteránů	31
Obrázek 7: Hodnoty indexů veteránů v letech 2010 a 2020	36

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Příklad investice fondu Engine	33
Tabulka 2: První modelový příklad investice do automobilového veterána	34
Tabulka 3: Druhý modelový příklad investice do automobilového veterána	35
Tabulka 4: Znamky komiksů	40
Tabulka 5: První modelový příklad investice do komiksu	43
Tabulka 6: Druhý modelový příklad investice do komiksu	44
Tabulka 7: Určení vah rizika	45
Tabulka 8: Určení vah likvidity	45
Tabulka 9: Komparace investičních možností	46
Tabulka 10: Výhody a nevýhody investice do automobilových veteránů	47
Tabulka 11: Výhody a nevýhody investice do komiksů	48

SEZNAM ZKRATEK

ČNB	Česká národní banka
OTC	over the counter (mimoburzovní trh)
FOREX	Foreign Exchange Market (devizový trh)
FIVA	Mezinárodní federace historických vozidel
FKHV	Federace klubů historických vozidel
HAGI	Historic Automobile Group International
CGC	Certified Guaranty Company
ROI	return on investmens (návratnost investic)
CBCS	Comic Book Certification Service
PGX	Professional Grading Experts
EGS	Expert Grading Service
EUR	euro
USD	americký dolar
CZK	česká koruna
KFLI	Knight Frank Luxury Investmens
NFP	Near Field Communication

ÚVOD

Při investování chce investor díky vložení svých volných finančních prostředků do určitého aktiva dosáhnout požadovaného zisku. Na výběr má jednak z finančních investic, jednak z investic reálných. V rámci diverzifikace daného portfolia by investor v zájmu snížení rizika měl zvolit kombinaci zmíněných druhů investic. V dobách ekonomické nejistoty se investoři čím dál více obrací k formě reálných, respektive netradičních investic. Důvodem je skutečnost, že tyto investice během krize slouží jako uchovatel hodnoty finančních prostředků investora vynaložených na nákup dané formy netradiční investice. Zároveň z držby takové investice plynou i jiné výhody jako např. samotný zážitek z vlastnění aktiva či vyšší výnosy.

Cílem bakalářské práce je analyzovat a komparovat zvolené netradiční investice, kterými jsou automobilová veterána a komiksy, za podpory zvolených vědeckých metod a modelových příkladů. Na základě dosažených výsledků zkoumání vymezit jejich výhody a nevýhody pro profesionální a neprofesionální investory.

Teoretická část práce se věnuje jednak základním pojmům, které úzce souvisí s tématem této práce, tedy netradičními investicemi, jednak charakteristice zvolených netradičních investic, tedy automobilovým veteránům a komiksům. V rámci základních pojmů je pozornost věnována reálným a finančním investicím, rozdělení finančních trhů, investičnímu rozhodování a typům investorů pohybujících se na trhu. Dále jsou v souvislosti s teoretickou částí uvedeny základní charakteristiky automobilových veteránů a komiksů.

Praktická část práce se zabývá analýzou jak automobilových veteránů, tak komiksů, kdy je následně provedena v souvislosti s výsledky této analýzy jejich komparace. Na základě poznatků ze zkoumání daných investičních možností jsou předloženy výhody a nevýhody pro profesionální a neprofesionální investory a formulována investiční doporučení pro tyto typy investorů.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Tato kapitola popisuje teoretická východiska dané bakalářské práce. Tyto východiska jsou zaměřena na pojmy, které úzce souvisí s tématem práce, tedy netradičními investicemi.

1.1 Investice

Pojem investice je velmi rozsáhlý a shrnout jeho podstatu v jedné definici nemusí být snadné. Jedna z definic uvádí, že investice jsou chápány jako „*vkládání soudobých prostředků do určitých aktivit, které by měly v budoucnu přinést očekávaný výsledek*“ (Rejnuš, 2014), nebo také jako „*záměrné obětování určité přesně známé dnešní hodnoty za účelem získání vyšší, i když ne zcela jisté hodnoty budoucí*“ (Rejnuš, 2014).

Z makroekonomického hlediska je možné investice definovat jako: „*Aktiva, která nejsou určena pro bezprostřední spotřebu, ale jsou určena pro užití ve výrobě spotřebních statků nebo dalších kapitálových statků*“ (Scholleová, 2009).

Pokud se investor rozhodne investovat jeho cílem by měla být maximalizace užitku. Investice je možné dle různých charakteristických rysů dělit do různých skupin. Při dělení podle doby trvání investice existují investice krátkodobé a dlouhodobé. Pokud je kritériem investora způsob investování, dělíme investice na přímé a nepřímé. Dále jsou např. definovány investice reálné a finanční, u kterých záleží na druhu instrumentu, který si investor vybírá. Tento druh dělení je dále popsán níže podle Růčkové a Roubíčkové (2012).

V rámci **národohospodářského pojetí** se určují dva typy investic, a to hrubé a čisté. Celkovou částkou, která je uložena do investičních statků v celé ekonomice se rozumí hrubé investice, kdežto čisté investice zobrazují hodnoty investičních statků tvořené meziročními přírůstky (Scholleová, 2009).

Podle Scholleové (2009) je **podnikové pojetí** investic chápáno:

- buď jako majetek, který slouží k tvorbě dalšího majetku, přičemž daný podnik poté prodává na trhu,
- nebo jako současně obětované prostředky na nákup majetku, které v budoucnu pomohou zvýšit míru užitku a výši zisků.

Pro realizaci investice se využívá buď podnikatelská činnost, kdy jejím cílem je zhodnocení dané investice a následný zisk, nebo nákup investičních instrumentů pro krátkodobou či

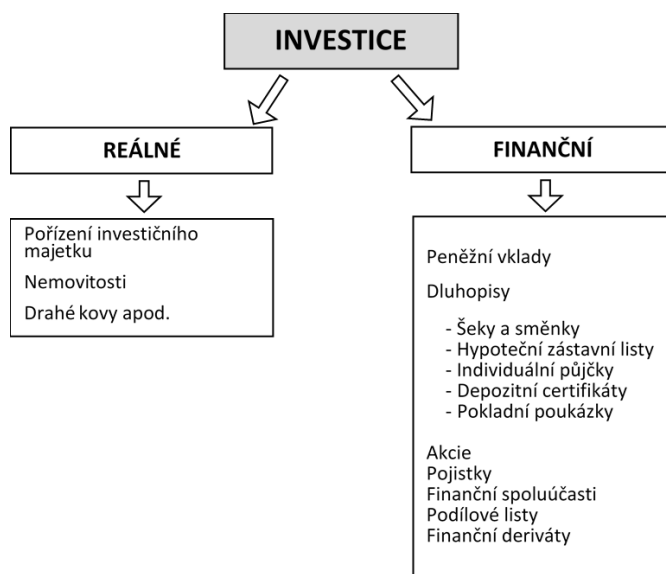
dlouhodobou držbu, přičemž se očekává nárůst hodnoty instrumentu v čase. Z následného prodejem daného investičního nástroje plyne zisk (Rejnuš, 2014).

Dle Syrového (2010, s. 13-14) je třeba své finance odkládat stranou pro dosažení chtěných cílů. Ve chvíli, kdy už jsou peněžní prostředky odkládány bude subjekt zajímat, jak s nimi hospodařit, kam je investovat a jaké situace čekat. Investice jsou v podstatě o odkládání financí, kterými se disponuje v současnosti pro následnou potřebu v budoucnosti.

Přidruženým pojmem od investice je pojem **investování**. Syrový a Tyl (2014) popisují investování tak, že pro zisk budoucí neznámé hodnoty prostředků je nutné se vzdát současné hodnoty finančních prostředků. Cílem investora je tedy nárůst hodnoty finančních prostředků, tzn. po vložení nějaké hodnoty peněz dnes bude cílem investora v budoucnu zhodnocení těchto prostředků.

Z toho vyplývá, že investování představuje pořizování aktiv, respektive všeho toho, co držitelé poskytuje výnos. Zároveň pokud je takové aktivum, které může být v držbě firmy, vlády nebo domácnosti vedeno jako nárok nebo závazek v rozvaze odlišného ekonomického subjektu, jedná se o finanční aktivum (Rejnuš, 2014).

Jak bylo zmíněno výše, na členění investic může být použito mnoho hledisek, avšak nejčastěji je užito dělení podle druhu instrumentu, do kterého daný investor může investovat své prostředky, a to na reálné investice a finanční investice (Rejnuš, 2014). Toto členění je zobrazeno na obrázku 1.

Obrázek 1: Základní skupiny investic

Zdroj: Polách et al. (2012)

1.1.1 Reálné investice

Reálné investice se charakterizují buď jako zhmotnělé soubory nebo jako soubory nehmotné (software, know-how, licence atd.). Nejčastěji jde o investice do budov, strojů, sbírek uměleckých předmětů či různých cenných věcí. Co do počtu je tato skupina investic méně rozsáhlá než skupina finančních investic (Polách et al., 2012).

Vázanost reálných investic může být na určité podnikatelské aktivity nebo se vážou přímo k nějakému hmotnému předmětu. Jako příklad se mohou uvést investice do podnikání v oblasti výroby a služeb. Naproti tomu existuje možnost investice do tzv. **reálných aktiv**, kdy se od jejich krátkodobé či dlouhodobé držby očekává nárůst jejich hodnoty a s následným prodejem zajištění zisku z rozdílu kupní a prodejní ceny daného reálného aktiva. Mohou to být nejčastěji investice do nemovitostí, dále do movitých věcí jako uměleckých předmětů či nerostných surovin jako komodit. V dobách hospodářské nestability a zvyšující se míry inflace stoupá oblíbenost reálných investic u investorů (Rejnuš, 2014).

Vzhledem k determinaci ekonomického růstu, jsou reálné investice velmi důležité. Ve své podstatě je to kapitál, kterým se v budoucnu může disponovat při produkci zboží a služeb (Růčková, Roubíčková, 2012).

Pro investora, jehož cílem je buď zhodnotit své portfolio instrumentů, či redukovat riziko, které je spojeno s finančními investicemi, je vhodné investovat právě do skupiny reálných aktiv (Polách et al., 2012).

1.1.2 Finanční investice

Druhým typem investic dle druhu instrumentu jsou finanční investice. Ty vznikly, co se týče období déle než reálné investice, avšak během posledních dvou století zaznamenaly výrazný progres (Růčková, Roubíčková, 2012).

Podle Růčkové a Roubíčkové (2012) jsou finanční investice investicemi odvozenými, jelikož nezhmotňují konkrétní aktivum či podnikatelskou činnost. Z důvodu zabezpečení přesunu kapitálu od subjektů jím disponujících a poskytujících k subjektům, které je vyhledávají a chtějí přijmout do svého vlastního kapitálu či si jej vypůjčit jsou také finanční investice velmi důležité pro rozvoj daného státu. Mohou jimi být např. akcie, podílové listy, warranty, obligace aj.

Takovéto investice představují pořízení „papírových“ či „počítačových“ nároků. Strádatelé či investoři si vedou vkladní knížky zápisů do účtů, ve kterých je finanční investování (pomocí

investičního, depozitního či smluvního zprostředkovatele) zaznamenáno. Avšak existuje i možnost vystavení materializované podoby cenného papíru (Polách et al., 2012).

Finanční investice představuje finanční aktivum a nejčastěji je jistým certifikátem nebo zápisem do evidované listiny. V podstatě představuje nárok na příjem nebo jmění vlády, firmy či domácnosti (Polách et al., 2012).

Finanční aktiva slibují svým vlastníkům především návratnost v budoucnu a současně slouží jako uchovatel hodnoty. Tyto aktiva nefungují tak, že by majitelům poskytovala nepřetržitý tok služeb. Neopotřebovávání a to, že jejich forma (listina, záznam v počítači) nikterak nesouvisí s jejich cenou jsou další společné znaky, které finanční aktiva mají. Patří mezi ně i nenákladovost při jejich transportu a uskladnění a zaměnitelnost, tzn. že mohou lehce měnit svou formu nebo být nahrazena jinými aktivy (Rejnuš, 2014).

Rejnuš (2014) uvádí, že i když existuje nespočet možných a častokrát hodně odlišných druhů finančních aktiv, pokaždé budou řazeny do jedné z následujících tří kategorií:

- peníze,
- majetkové finanční instrumenty,
- dluhové (dlužní) instrumenty.

Peníze jsou nejvýznamnějším finančním aktivem, jelikož plní tři jedinečné funkce. Jednak slouží jako prostředek směny, dále jako zúčtovací jednotka a uchovatel hodnoty. **Majetkové finanční instrumenty** představují doklad o vlastnictví. Obvykle jsou proto spojeny s nárokem na podíl na zisku a zároveň s nimi mohou být spojena i další práva (např. právo hlasovací). Dluhové (dlužní) instrumenty představují takové nástroje, které majitelů zaručí jednak návratnost vypůjčených prostředků jinému subjektu, tak i pramenící úrok čili odměnu spojenou se zapůjčením daného instrumentu (Rejnuš, 2014).

Uskutečňování finančních investic probíhá zejména na finančním trhu. Při nákupu cenných papírů má podnik možnost zhodnotit své volné peněžní prostředky, jedná se o tzv. portfoliové investice nebo profitovat podílem na majetku jiného podniku, zde se jedná o tzv. strategické investice. Subjekt může využít kromě finančního trhu i formu dlouhodobých půjček jinému subjektu či nákup dlouhodobého majetku s vizí s ním obchodovat (Čižinská, 2018).

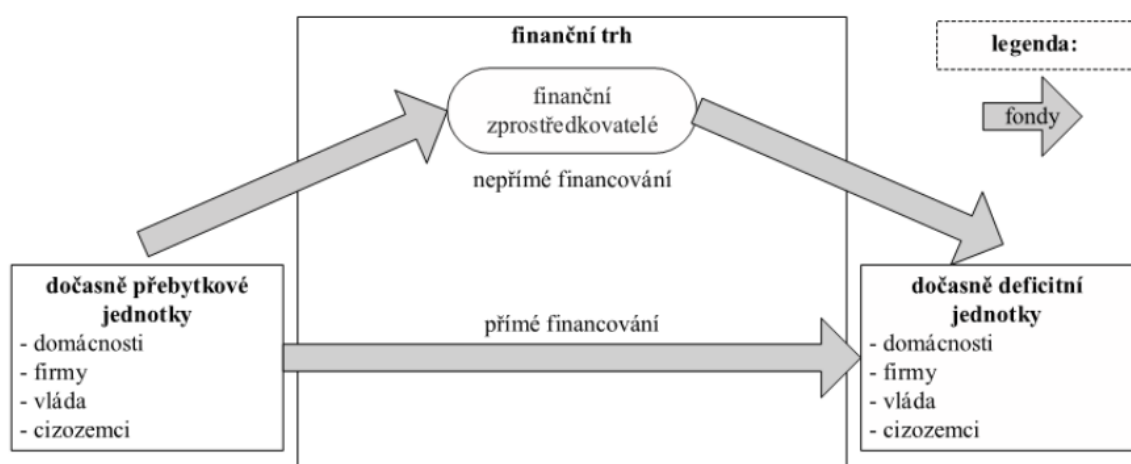
1.2 Finanční trhy

Definice finančních trhů

„Finanční trhy jsou trhy, na kterých dochází k transferu disponibilních fondů od přebytkových jednotek k deficitním jednotkám, přičemž tyto dvě skupiny se prolínají“ (Černohorský, Teplý, 2011, s. 136).

Podstata a význam finančních trhů

„Finanční trhy představují základ finančního systému v každé tržní ekonomice a plní řadu významných funkcí“ (Polouček a kol., 2009, s. 207). Obvykle subjekty na finančním trhu potká situace, kdy mají buď přebytek finančních prostředků či jejich deficit. Prostřednictvím finančních trhů je tedy možné přemísťovat finanční prostředky od přebytkových subjektů k těm nedostatkovým pomocí vytváření a obchodování finančních instrumentů, jak je zobrazeno níže na obrázku 2. Zároveň je prostřednictvím finančních trhů zajištěna likvidita, což znamená, že subjekty mají možnost rychle a za nízkých nákladů měnit své instrumenty. Pokud by finanční trhy neexistovaly, mohla by nastat situace, kdy by subjekty, které mají přebytek finančních prostředků neměly dostatečnou motivaci pro tvorbu úspor či v opačném případě subjekty s deficitem finančních prostředků by nebyly motivovány pro půjčky daných finančních prostředků. Znamená to, že dané subjekty finančního trhu nejsou stále jen přebytkové anebo deficitní. Toto je možno vidět zejména v oblasti finančních životních cyklů, kde domácnosti a firmy mají motiv pro tvorbu úspor (Revenda et al., 2012, s. 69). To ukazuje obrázek 2.

Obrázek 2: Schéma finančních trhů

Zdroj: Černohorský (2020)

Díky efektivnímu fungování finančních trhů je zajištěn faktor hospodářského růstu, finanční trhy jsou tedy neodmyslitelnou součástí každé ekonomiky. Oslabená ekonomika může pramenit ze špatně fungujících finančních trhů, to se může projevit např. v době probíhající krize, kdy se problémy finančního sektoru přemísťují na další jednotlivé sektory ekonomiky. To, jak moc je každý jednotlivce bohatý či způsob jakým se chovají spotřebitelé a firmy ovlivňují přímo finanční trhy. Zároveň napomáhají správné cykličnosti ekonomiky (Černohorský, Teplý, 2011, s. 136).

Pro správné fungování finančních trhů je dále důležitá možnost přímého a nepřímého financování. **Přímé financování** probíhá přímo mezi věřitelem a dlužníkem, není zde přítomen zprostředkovatel. Při **nepřímém financování** vstupuje mezi věřitele a dlužníka finanční zprostředkovatel (Černohorský, 2020).

Funkce finančních trhů

Jednou z funkcí, kterou finanční trh má je redukce transakčních nákladů, které musí subjekty vynaložit, a to buď ve formě vyhledávacích nebo informačních nákladů. Další důležitou funkcí finančních trhů je poskytování likvidity. To se projevuje tak, že vlastníkům finančních dokumentů je umožněn prodej na sekundárním trhu. Dále je zde funkce determinace ceny. Ta vzniká díky vzájemné interakci nabídky a poptávky na finančních trzích čímž jsou určeny ceny obchodovaných finančních dokumentů, kurzy cenných papírů a úrokové sazby (Polouček a kol., 2009, s. 208).

Členění finančních trhů

Černohorský a Teplý (2011, s. 137) uvádí: na dělení finančních trhů může být použito více různých hledisek. Níže jsou některá z nich, podle kterých mohou být finanční trhy děleny, jako např. podle:

a. typu instrumentu:

- dluhové trhy
- akciové trhy

b. obchodovatelnosti instrumentu:

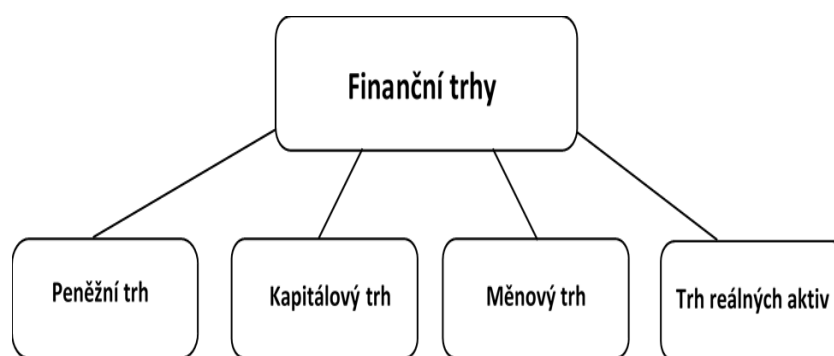
- primární trh
- sekundární trh

c. organizace trhů

- burzovní trhy
- mimoburzovní trhy

Pro potřeby této bakalářské práce je využito členění finančních trhů podle **druhu investičních instrumentů**, které je zde možné obchodovat. Jak uvádí Veselá (2019, s. 33-35) a jak ukazuje obrázek 3, finanční trhy lze podle zmíněného kritéria dělit na:

- peněžní trh,
- kapitálový trh,
- měnový trh,
- trh reálných aktiv.

Obrázek 3: Členění finančních trhů

Zdroj: Veselá (2019, s. 33-35)

1.2.1 Peněžní trh

Peněžní trh je trhem, na kterém se obchoduje s krátkodobými úvěry a finančními dokumenty, jejichž doba splatnosti je maximálně do jednoho roku. Pokud dané subjekty mají krátkodobý nedostatek svých finančních prostředků je pro ně pro překlenutí této doby vhodné vstupovat na peněžní trh. Obchody jsou uskutečňovány mezi bankami a centrální bankou, bankami navzájem, bankami a dalšími finančními institucemi, popřípadě mezi bankami a velkými nefinančními společnostmi. Velmi důležitou pozici na primárním peněžním trhu mají emitenti státních pokladničních poukázek a pokladničních poukázek ČNB. Mezi tyto emitenty patří stát zastupovaný ministerstvem financí a centrální banka. ČNB vede evidenci cenných papírů vydávaných Českou republikou se splatností do jednoho roku, cenných papírů vydávaných ČNB a dluhopisů se splatností do jednoho roku (Polouček a kol., 2009, s. 208-209).

Peněžní trh je vyznačován zejména tím, že není institucionalizován na jednom místě, ale je tvořen vazbami mezi jednotlivými subjekty, a to hlavně prostřednictvím počítačových sítí a telefonních linek. Clearingová centra¹ zajišťují vypořádání daných obchodů s cennými papíry mezi zainteresovanými subjekty (Revenda et al., 2012, s. 72).

Nástroje peněžního trhu jsou podle Zrůsta (2019, s. 11) typické menším rizikem a menšími výnosy, na druhou stranu je zde poměrně velká míra likvidity. Mezi tyto nástroje patří zejména:

- krátkodobé cenné papíry,
- půjčky, úvěry a vklady (splatné do jednoho roku),
- směnky,
- krátkodobé dluhopisy,
- depozitní certifikáty,
- mezibankovní depozita aj.

1.2.2 Kapitálový trh

„Kapitálový trh představuje část finančního trhu, na kterém probíhají obchody s akciovými a se střednědobými a dlouhodobými dluhovými cennými papíry a deriváty na tyto instrumenty“ (Revenda et al., 2012, s. 72).

Na tomto trhu probíhají finanční operace s instrumenty, jejichž doba splatnosti je delší než jeden rok (Polouček a kol., 2009, s. 209).

Kapitálový trh umožňuje jednak získat střednědobý až dlouhodobý kapitál, tak investovat do středně až dlouhodobých finančních instrumentů (Revenda et al., 2012, s. 72).

Kapitálový trh má výhodu v tom, že je velmi likvidní. Pokud subjekt obchoduje na standartním trhu, neměl by mít problém své aktiva rychle prodat a mít své finanční prostředky k dispozici. (Štýbr a kol., 2011, s. 18) Z jejich dlouhodobějšího charakteru vyplývá, že mohou být sice více rizikové, na druhou stranu z toho mohou plynout vyšší výnosy (Rejnuš, 2014).

Mezi emitenty na kapitálovém trhu se řadí stát a další subjekty jako banky, finanční instituce a velké nefinanční firmy. Naopak investory na kapitálovém trhu jsou především investiční a penzijní fondy, domácnosti, banky, pojišťovny, ale i nefinanční firmy (Revenda et al., 2012, s. 72).

¹ clearingová centra existují pro realizaci mezibankovního platebního styku

Emitované instrumenty jsou dále obchodovány na sekundárním trhu. Existují dva způsoby, jak může být organizován:

- a. na burze cenných papírů
- b. na mimoburzovním trhu (OTC)² (Revenda et al., 2012, s. 73)

Jak bylo výše zmíněno na kapitálovém trhu se obchodují instrumenty se splatností delší než jeden rok. Zrůst (2019, s. 11) uvádí typické nástroje pro tyto obchody:

- dlouhodobé dluhopisy,
- bankovní a konsorciální úvěry,
- hypoteční úvěry a hypoteční zástavní listy.

1.2.3 Měnový trh

Mezi velmi důležitý segment finančních trhů se řadí měnový trh neboli trh se zahraniční měnou. V rámci tohoto trhu probíhají mimoburzovní obchody se směnitelnými měnami různých států. Pomocí směny různých měn jsou vytvářeny jejich relativní hodnoty, což představuje základní funkci měnového trhu. Měnové obchody neprobíhají pomocí centrálního subjektu nýbrž decentralizovaně mezi světovými finančními centry. Mezi nejvýznamnější světové měnové centra patří New York a Londýn, dále pak Tokio, Hongkong a Singapur. Jelikož se na měnových trzích obchoduje s velkými finančními částkami, je možné ho označit za velkoobchodní trh. Za normálních podmínek se jedná o velmi likvidní trh s vysokým denním obratem obchodů (Pavlát, 2013, s. 151).

Důležitými účastníky měnového trhu jsou banky. Jedná se hlavně o velké mezinárodní banky, které jsou součástí světových finančních center. Na pomyslném nejvyšším stupínku mezinárodních měnových trhů je mezibankovní trh. Zde probíhají obchody mezi velkými mezinárodními bankami a obchodníky s cennými papíry. Na stupínku nižším obchodují menší banky, velké mezinárodní korporace, penzijní fondy, pojišťovny aj. Důležitou roli na mezinárodním měnovém trhu mají také centrální banky, kdy každá z nich stanovuje tzv. fixing³ (Pavlát, 2013, s. 151).

Měnový trh se dělí na **trh devizový** a **trh valutový**. Na devizovém trhu se obchoduje s devizami, tj. s bezhotovostními pohledávkami v cizí měně s různou dobou splatnosti. Na

² OTC, z ang. over the counter

³ stanovují denní měnový kurz dané měny

straně druhé na méně významném valutovém trhu se obchoduje s valutami, tj. s konkrétními měnami v hotovosti (Veselá, 2019, s. 34).

Trhem, na kterém dochází k přeměně jedné měny za měnu jinou, je trh devizový. Při poměru mezi danými měnami se vytváří měnový neboli **devizový kurs** (Revenda et al., 2012, s. 75). Devizový trh existuje zejména v podobě mimoburzovních obchodů (OTC). K obchodování jsou využívány telefony či dealeři pomocí terminálové počítačové nebo internetové sítě. Na devizovém trhu se v důsledku časových zón obchoduje 24 hodin denně. Nejvýznamnějším devizovým trhem je FOREX (Veselá, 2019, s. 34).

1.2.4 Trh reálných aktiv

Na trhu reálných aktiv se obchoduje se skupinou investičních instrumentů, které představují reálná aktiva. Tyto aktiva jsou charakteristická tím, že se vážou přímo na nějaký předmět či komoditu. Jako příklad mohou být uvedeny investice do zlatých nebo stříbrných komodit (slitky, mince, zlaté dluhopisy, aj.), platiny, palladia, nemovitostí či uměleckých sbírek (Veselá, 2019, s. 34-35). Dále pak ropa, bavlna, pšenice, hovězí maso apod. (Nesnídal, Podhajský, 2007, s. 13), či dle Novotného (2018, s. 30) reálné investiční produkty realitního trhu jako např. komerční a rezidenční nemovitosti nebo pozemky.

Zájem o tento druh investic stoupá zejména v situacích pohybu inflace nebo v období politických či ekonomických nejistot. Děje se tak kvůli pohybu výnosové míry některých reálných aktiv, který je poměrně silně pozitivně korelován právě s pohybem inflace či s výskytem popsanych situací a období. V případě porovnání s kapitálovým či devizovým trhem, trh reálných aktiv nedosahuje takového významu jako trhy zmíněné (Veselá, 2019, s. 34-35).

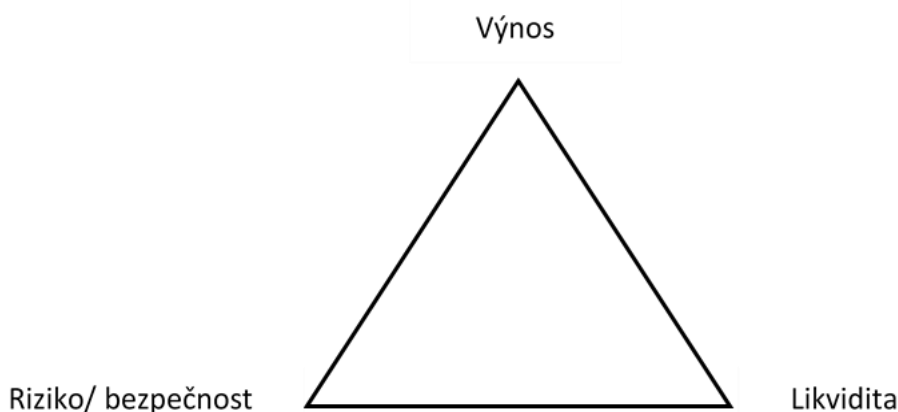
Důvodů, proč někteří investoři nakupují reálná aktiva může být několik. Podle Veselé (2019, s. 34-35) mezi ty nejčastější patří: diverzifikace rizika, zajištění se proti kurzovým pohybům a spekulace.

1.3 Investiční rozhodování

„Zpravidla každý investor posuzuje svoji investici podle zde uvedených kritérií, které tvoří výnos, riziko a likvidita“ (Novotný, 2018, s. 23).

Investiční proces, respektive investiční rozhodování musí investorovi zaručit požadovanou rovnováhu mezi výnosem, rizikem a likviditou investice. Funkci těchto tří nedílných součástí

investičního rozhodování popisuje investiční trojúhelník (Budík, 2011, s. 18). Tento investiční trojúhelník zobrazuje obrázek 4.

Obrázek 4: Investiční trojúhelník

Zdroj: Novotný (2018, s. 24)

Výnos představuje součet všech příjmů, které investorovi plynou z dané investice. Situací, kdy se očekávaná výnosová míra odlišuje od skutečné výnosové míry nazýváme **riziko** dané investice. **Likvidní** investice je taková investice, kterou je možno během krátké doby přeměnit na hotovost při nízkých transakčních nákladech (Málek, Oškrdalová a Valouch, 2010).

Co se týče rizika, Jílek (2000, s. 15) ve své publikaci uvádí existenci pěti hlavních finančních rizik, která mohou v souvislosti s investicemi nastat, tj.:

- úvěrové riziko,
- tržní riziko,
- likvidní riziko,
- operační riziko,
- obchodní riziko.

Jak zmiňuje Syrový (2010, s. 21) pokud investor požaduje vyšší výnos, musí brát v potaz i vyšší riziko dané investice. Málek, Oškrdalová a Valouch (2010) doplňují vztah mezi likviditou a výnosem, kdy platí nepřímá úměrnost, tedy čím je likvidita investice vyšší, tím je nižší její výnos. Celkově, v návaznosti na výše popsany investiční trojúhelník, tedy není možné nalézt investici, která by měla vysoký výnos, vysokou likviditu a zároveň nízké riziko.

1.4 Investoři

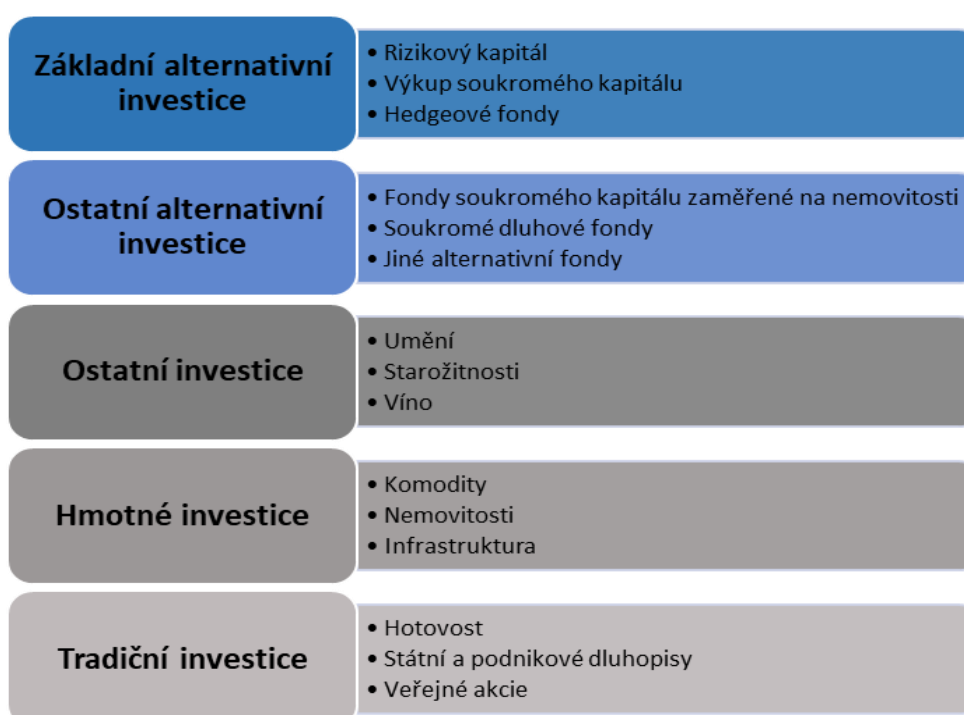
Investor je osoba, jejíž záměr je zhodnotit své volné finanční prostředky. V České republice se kromě pojmu investor vymezuje i pojem kvalifikovaný investor, jenž zahrnuje dle platné legislativy banky a instituce elektronických peněz, spořitelni a úvěrní družstva a obchodníky s cennými papíry. Kvalifikovanými investory mohou být i fyzické osoby, které splňují daná kritéria a jsou zapsány v seznamu kvalifikovaných investorů. Rozlišují se **investoři individuální a kvalifikovaní institucionální investoři** (Budík, 2011, s. 14-17).

Dle Štýbra a kol. (2011, s. 18-19) se mezi malé hráče čili individuální investory řadí většina lidí. Tato skupina čítá zejména samostatné obchodníky, začínající hráče i menší obchodní společnosti a brokery. Tito investoři zpravidla nejsou schopni pohnout trhem a určovat jeho směr, ale naopak musí vyhledávat, jak se trh hýbe a na základě toho určovat svou strategii. Na druhé straně velcí hráči neboli kvalifikovaní institucionální investoři obchodují dle odhadů v poměru až 90 % obchodů vůči malým hráčům, čímž mají jasnou převahu v udávání trendu a směru trhu. Budík (2011, s. 15) mezi kvalifikované institucionální investory řadí zejména banky, pojišťovny, penzijní fondy a další subjekty, které investují peníze v zastoupení osob, které se investování nevěnují.

2 CHARAKTERISTIKA NETRADIČNÍCH INVESTIC

Netradiční investice, respektive alternativní investice jsou širokým pojmem, pod kterým je možno si představit jak hmotné, tak i nehmotné instrumenty, rozsáhlé svou velikostí, či naopak jen ty nepatrné, avšak v zásadě se jedná o takové investice, které jsou spojeny s osobním zážitkem daného investora, sběratelstvím, či oblíbeností určitého instrumentu. U tohoto typu investic musí investor zpravidla počítat s nižší likviditou a zároveň vyšším rizikem spojeným s obchodem (Veverková, 2016, s. 15).

Z pohledu členění alternativních investic podle Alternative Investmens (2020) je následující dělení, jež popisuje obrázek 5.

Obrázek 5: Členění alternativních investic

Zdroj: Alternative Investmens (2020)

Na trhu ostatních reálných investic či netradičních, trendových a moderních investic se investor může setkat s celou řadou zajímavých možností investování jako: drahé kameny, forma sběratelství a vytváření sbírek v podobě vína, whisky, automobilových veteránů, komiksů, umění, hodinek a známek, dále zvířat jako investice v podobě např. psů, dostihových koní, skotu, exotických zvířat nebo motýlů. Z pohledu moderních a trendových investic má investor možnost investovat do golfových hřišť, zábavních parků, sportovních center či lodí (Novotný, 2018, s. 51-63). Z podstaty věci této bakalářské práce je blíže popsána forma investic v podobě sběratelství do automobilových veteránů a komiksů.

2.1 Sběratelství

Sběratelství je možno charakterizovat jako sběr zejména předmětů, na které se nahlíží jako na umělecká díla, zároveň jsou jedinečná, módní a jejich množství je omezené. Lidé, kteří se o takováto umělecká díla zajímají, je obvykle nakupují ze dvou důvodů, jednak pro osobní požitky při např. své soukromé výstavě a obdivu a jednak z důvodu investice, kdy se snaží s následným prodejem dosáhnout zisku. Ve chvílích, kdy jsou investoři aktivní v investicích v oblasti sběratelství se ekonomický cyklus nachází na svém vrcholu. V takovýchto okamžicích ochoty investorů investovat do sběratelství své finanční prostředky si musí uvědomit, že je nutné před provedením své investice věnovat dostatečné množství času pečlivé přípravě. Hlavním důvodem je fakt, že takovéto investice jsou výrazně nelikvidní, tzn. nejsou snadno zpeněžitelné, což je dáno jednak větší limitovaností při koupi a prodeji a jednak silně subjektivním hodnocením sbírek a jednotlivých předmětů. Toto tedy může, při nedůkladné přípravě, způsobit investorovi výrazné potíže. Pokud např. investor vlastní nějakou sbírku umění, která přestane být tzv. „v módě“, bude pro něho v takové situaci velmi obtížné danou sbírku prodat, a navíc se bude muset pravděpodobně smířit se ztrátou z této investice než s chtěným ziskem. Naopak pokud investor provedl důkladnou přípravu a investoval opravdu chytře, může se jeho investice velmi dobře zhodnotit. Při následné dražbě by v takovém případě mohl očekávat zajímavou cenu. Velmi důležitou roli hraje již zmiňovaný subjektivní pohled na cenu předmětu, která je zpravidla vždy vyšší než její předcházející hodnota. Vzácné obrazy např. od Vincenta van Gogha či Pabla Picassa tvoří v podstatě „jen“ plátno a barva, avšak reálná hodnota se odvíjí právě od subjektivního hodnocení, tzn. cena bude tak vysoká, jak moc bude chtít kupec za daný předmět zaplatit (Mellon, Chalabi, 2008, s. 108-109).

Zmiňovanou hodnotu daného uměleckého předmětu či díla neovlivňují výhradně a jen subjektivní faktory, tzn. těchto faktorů ovlivňujících hodnotu je více. V zásadě se jedná zejména o vzácnost díla, uměleckou kvalitu, původ, fyzický stav, módní vlivy a rodokmen díla, tedy seznam všech vlastníků, kteří daný umělecký předmět nebo dílo vlastnili dříve. Subjekty, jako jsou agenti, dealeři, starožitníci, klenotníci či aukční síně zprostředkovávají dané obchody s uměleckými předměty a díly. Srovnání s trhy jiných investičních instrumentů bývá zpravidla složité, a to zejména díky tomu, že trh s uměleckými předměty a díly je netransparentní, nelikvidní a častokrát chybí adekvátní souhrnné informace o cenách a obchodech. Pokud tedy investor chce zjistit výnosovou míru a riziko na daném trhu, je žádoucí získat reprezentativní vzorek uměleckých předmětů a děl, což mu ale i tak zpravidla nezajistí rozhodný a exaktní výsledek. Typickými rysy trhu s uměleckými předměty a díly je neúčast peněžních důchodů po

dobu držby, velmi vysoké transakční a pojišťovací náklady, riziko spojené s četností padělání a podvodů a také fakt, že ke zhodnocení investice dochází většinou až po delší době držby, tzn., že po krátké době držby zpravidla investor musí očekávat ztrátu z této investice (Veselá, 2019, s. 339).

Mellona Chalabi (2008, s. 110) uvádí: „*Jako základní pravidlo doporučujeme neinvestovat do sbírek více než 5 % vašeho portfolia, a to i v případě, že dané oblasti rozumíte a víte, co děláte.*“ Toto tvrzení autoři potvrzují skutečností úspěšného investování ve sběratelství konkrétně v oblasti umění a vína.

2.1.1 Automobilový veteráni

V této části jsou popsány základní charakteristiky automobilových veteránů. Tyto charakteristiky nejlépe popisuje Mezinárodní technický kodex FIVA⁴ 2010.

V rámci mezinárodního technického kodexu FIVA je určeno: definice historického vozidla, pravidla pro klasifikaci historických vozidel do různých skupin a popis požadavků na jejichž základě může FIVA vydat **identifikační kartu**. Tato identifikační karta uvádí souhrn všech informací o vozidle. Toto vozidlo je po předání majitelem překontrolované prostřednictvím FIVA jakožto nezávislé instituce. Na základě této kontroly je vozidlo identifikováno, je určena úroveň jeho zachovalosti v čase kontroly a je uvedena známá historie vozidla a jeho možné modifikace (FKHV ČR, 2015).

Veterán jinak nazývaný také jako oldtimer je vozidlo, které vzbuzuje patřičný zájem a pozornost. Na to, zdali je vozidlo opravdu veteránem či nikoliv, jsou jasně dána pravidla a normy, které vychází už ze samotné definice veteránu (Porovnej24, 2021).

Definici veteránu čili historického vozidla, jakožto mechanicky poháněného silničního vozidla charakterizují dle FKHV⁵ ČR (2015) tyto body: historické vozidlo splňuje podmínku stáří minimálně 30 let, je uchováváno a udržováno ve věrném stavu odpovídajícímu jeho historii, není každodenně užíváno k přepravě a je z uvedených důvodů součástí našeho kulturního a technického dědictví.

V rámci akcí pořádaných FIVA či při užití majiteli k vlastním účelům jsou historická vozidla dle Oliče (2015) rozdělena do **věkových kategorií**, a to:

- **třída A (Ancestor)** - vozidla, která byla vyrobena do 31. prosince 1904,

⁴ Mezinárodní federace historických vozidel (z ital. The Fédération Internationale des Véhicules Anciens)

⁵ Federace klubů historických vozidel

- **třída B (Veteran)** - vozidla, která byla vyrobena mezi 1. lednem 1905 a 31. prosincem 1918,
- **třída C (Vintage)** - vozidla, která byla vyrobena mezi 1. lednem 1919 a 31. prosincem 1930,
- **třída D (Post Vintage)** - vozidla, která byla zhotovena mezi 1. lednem 1931 a 31. prosincem 1945,
- **třída E (Post War)** - vozidla, která byla postavena mezi 1. lednem 1946 a 31. prosincem 1960,
- **třída F** – vozidla, která byla postavena mezi 1. lednem 1961 a 31. prosincem 1970,
- **třída G** – vozidla, která byla postavena mezi 1. lednem 1971 a věkovým limitem FIVA.

Dále je u historických vozidel určena **technická klasifikace**, která se dělí na definici vozidel a skupiny zachovalosti čili původnosti vozidla. Tato rozdělení jsou níže popsána dle FKHV ČR (2015).

Definice vozidla

- **Typ A – STANDARDNÍ**, tedy historické vozidlo, které tak, jak bylo dodáváno výrobcem odpovídá standardní specifikaci. U tohoto typu jsou povoleny obdobím odpovídajícím nepatrné změny či typické příslušenství.
- **Typ B – DOBOVĚ UPRAVENÉ** historické vozidlo, které bylo speciálně postavené nebo opravené v období pro výlučné a zároveň typické účely, a tím i oprávněně historicky cenné.
- **Typ C – KOPIE a REPLIKA** mají stejný základ v podmínkách, které musí splňovat. Kopie i repliky historických vozidel jsou zhotoveny mimo období (u kopie tzv. kopistou⁶, u repliky výrobcem originálního vozidla), kdy mohou a nemusí být použity díly podle specifikace z daného období určitého modelu historického vozidla. Vozidlo kategorie kopie musí být řádně označeno, aby bylo jasně poznat, že se jedná o kopii. Dohotováním vozidel jak kopií, tak replik je stanoveno datum.
- **Typ D – UPRAVENO MIMO OBDOBÍ**, tedy vozidla, která byla upravena ze své prvotní podoby mimo období do stavu typického daného jiného období.
- **Typ E – VÝJIMKY**, kterými mohou být historická vozidla, která byla z důvodu nedostupných součástí či technologií v daném období upravena z jejich prvotní podoby

⁶ výrobce kopie

mimo období. U takových vozidel je nezbytné, aby zůstal zachován původní rám nebo platforma a karoserie podle dobové specifikace pro určený model vozidla. Je povoleno použít maximálně dvě podsestavy, které se liší od původního modelu, a to: motor, převody, kola, přední odpružení/ řízení či zadní odpružení.

Skupiny zachovalosti – původnosti vozidla

- **Skupina 1 - ORIGINÁLNÍ**, jedná se o exaktní historické vozidlo, které je minimálně opotřebované věkem, nebyly na něm prováděny změny a je v původním stavu, ve kterém bylo vyrobeno.
- **Skupina 2 - AUTENTICKÉ**, tedy konkrétní historické vozidlo, které nebylo nikdy restaurováno, je dochované ve stavu odpovídajícím jeho užívání, zároveň dochované v originální specifikaci, ve věrohodně opotřebovaném stavu a se známou historií. U autentických vozidel jsou povoleny náhrady opotřebovaných dílů odpovídajících dobové specifikaci či opravy laku, pokovení nebo čalounění.
- **Skupina 3 - RENOVOVANÉ** historické vozidlo, u kterého jsou povoleny jen nepatrné odchylky od specifikace výrobce. Tyto možné odchylky mohou nastat z důvodu nedostupnosti materiálů nebo dílů. Všude, kde je to možné by měly být použity originální díly od výrobce, avšak pokud je to nutné mohou být nahrazeny odlišnými díly stejné specifikace. Renovované vozidlo takové, které je celkově či částečně rozebráno, repasováno a znovu sestaveno. Je nutné, aby interiér, exteriér a vnější zpracování byly zpracovány co nejpodobněji dobové specifikaci.
- **Skupina 4 - ZNOVU VYSTAVĚNÁ** historická vozidla jsou taková, která mohou být sestavena z dílů jednoho nebo více vozidel shodného typu a modelu a co nejvíce podobné originálu. Jako tomu bylo u vozidel renovovaných, i zde platí, že všude, kde je to možné by měly být použity originální díly od výrobce, avšak pokud je to nutné mohou být nahrazeny odlišnými díly stejné specifikace. Totéž jako u třetí skupiny vozidel platí i pro interiér, exteriér a vnější zpracování historických vozidel.

Celkově u zachovalosti historického vozidla může nastat otázka, co se týče nedotčení historie vozidla, tedy zdali opravovat dané vozidlo nebo mu zachovat jeho pravost. Díky jakékoliv opravě či výměně dílů se ruší historická linie vozidla, což je z historického pohledu ke škodě, na druhou stranu se vozidlo posune o kategorii výše. Zde je vždy nutné se řídit pravidlem, které říká, že bezpečnost je nadřazena autentičnosti dílů, tzn., že pokud dané díly ohrožují bezpečnost je nutné je opravit či vyměnit. Toto by platilo v případech, kdy má majitel zájem o používání

vozidla na pozemních komunikacích, avšak pokud by se rozhodl vozidlo na pozemních komunikacích nepožít, byla by likvidace dílů z historického hlediska škoda. Veškeré zásahy a opravy by neměly zasahovat do konstrukce vozidla, pokud je to však nutné, tak jen v takové míře, aby je bylo možné vrátit. Tímto majitel předejde nežádoucímu snížení historické hodnoty vozidla (Červený, ©2019–2022).

Vlastnění historického vozidla má i své omezení a nevýhody. Jak již bylo zmíněno veterán by neměl být užíván jako běžné silniční vozidlo. Historická vozidla by měla sloužit jen k občasnému vyjížděním, cestám na výstavy či srazy veteránů apod. Mezi další omezení patří nutnost každoročně absolvovat pravidelnou prohlídku. Tato prohlídka probíhá z důvodu nepřenositelnosti statusu veterána, tzn. pokud dojde ke změně majitele vozidla, musí nový majitel znovu projít celým procesem (Šaríková, 2020).

2.1.2 Komiksy

Komiks, někdy také označován jako tzv. „deváté umění“ je tvořen chronologicky poskládanými kresbami, které tvoří dané příběhy (Imago, © 2005-2022). Ve chvílích, kdy čtenář hledá alternativu mezi obsáhlou knihou a poutavým televizním seriálem je komiks tou ideální volbou. Komiks využívá pro vyprávění děje jednak text, tak kresby. Tyto kresby jsou uspořádány do navazujících panelů (Knihy Dobrovský, © 2001-2022).

Samotné příběhy, které jsou vyprávěny pomocí obrázků, mají dlouhou historii, avšak název, respektive zkratka „comics“ vznikla před cca sto lety z pojmenování „comic strip“, což v překladu znamená humorný proužek nebo humorný pás. V označení obrázkových příběhů je možno pokračovat jiným výrazem jako „bande dessinée“, který znamená kreslené plátno. Čtenáři by se mohli setkat i s označením „comix“, avšak zde se jedná jen o zvukomalebnou shodu, jelikož se shoduje výslovnost daných termínů. Tento název zahrnuje komiks, který je ve většině případů jen pro dospělé. Důvodem je nezávislý, undergroundový až někdy pornografický obsah (Smolíková, b.r.).

Historie komiksů se začala psát v Americe na počátku 19. století. Za zakladatele je označován F. Outcault, který se proslavil díky unikátnímu komiksovému příběhu s názvem Žluté dítě (v ang. překladu Yellow kid). Zpočátku komiksové příběhy vycházely pouze v přílohách novin a časopisů. V roce 1922 vznikl první komiksový měsíčník nesoucí název Comics Monthly. V této době také začaly vznikat komiksy s proslulými příběhy Tarzana od Hala Fostera či Mickey Mousea od Disneyho. S prvními komiksy hrdinů Batmana a Supermana však teprve přišla zlatá éra komiksu. Po tom, co se proslavily komiksy Supermana se v roce 1939 nechal

Bob Kane inspirovat létajícím strojem od Leonarda da Vinciho a stvořil Batmana. Lidé si komiksy velmi oblíbili a již v polovině 20. století existovalo cca 400 různých hrdinských postav. Se stoupajícím zájmem lidstva o vesmír si lidé začínali brát v oblibu žánr sci-fi. Velmi známá společnost Marvel Comics, která se řadí mezi největší vydavatele komiksů na světě, uvedla zcela nového komiksového hrdinu, kterým byl X-Man a v 60. letech 20. století i Spider-Man. Komiksy však nevznikaly jen v Americe, nýbrž i např. v Asii. S oblíbenými komiksy, které nesou označení **manga** přišlo Japonsko, které je zároveň jejich největším producentem. Komiksy mají své místo i v České republice, kde v rámci příběhů s názvem Rychlé šípy představovala hlavního hrdinu postava se jménem Mirek Dušín. Komiks měl během své historie a stále má vliv na mnoho odvětví, co se týče výtvarného umění, kinematografie či zejména spotřebitelského trhu, kdy postavy superhrdinů jsou hojně vyobrazovány na všemožném zboží (Ledecká, 2017).

Mezi ty nejoblíbenější a nejznámější komiksy se řadí díla od společnosti DC Comics či zejména od společnosti Marvel s jejich komiksovými postavami jako Iron Man a Captain America z hrdinské skupiny Avengers či např. postavy Spider-Mana nebo Wolverina. Svou oblibu si získaly i komiksy asijského kontinentu čili již zmíněné mangy. Jedná se o japonský komiks, který se čte zprava doleva. Mangy, která se těší největší popularitě jsou hlavně příběhy o ninjovi Narutovi nebo série Tokijský ghúl. Také klasická díla mají zastoupení v komiksově tvorbě. Jsou jimi např. příběhy Robinsona Crusoe, Tři mušketýrů nebo příběh Cesta do středu Země (Knihy Dobrovský, © 2001-2022).

Komiks se v současnosti stává čím dál víc atraktivní. To zapříčiňuje zejména fakt, že komiksy již nejsou cenzurovány a komiksová produkce již není pro čtenáře nepřehledná. Komiksy se stávají dostupnějšími, lidé si je mohou pořídit jak v tištěné podobě, tak v elektronické na internetu. Mnoho komiksů je zpracováno ve filmové produkci, což také výrazně zvedá zájem o dané kousky (Smolíková, b.r.). Jak již bylo zmíněno výše, popularita stoupla zejména u příběhů o superhrdinech. Jeden z posledních filmů od společnosti Marvel, tedy film o Spider-Manovi, v porovnání s konkurencí jasně dominuje českým kinům, a i díky tomu mnoho Čechů vyhledává původní zdroj těchto filmů, tedy komiksy. Platí tak, že tuzemský trh už nezahrnuje jen komiksy Čtyřlístek či Rychlé šípy (Tomanka, 2022). Podle komiksového experta Tomáše Prokúpků zažívá tuzemský komiks vzestupnou fázi, a to díky tomu, že nynější společnost žije ve svobodě. Komiks vždy reaguje na to, v jakém stavu se společnost nachází. Např. během období druhé světové války na tom komiks nebyl dobře, nyní je situace opačná (Slívová, Kaňková, 2021).

Na tuzemské produkci se podílí několik nakladatelství. Mezi ty největší se řadí specializované nakladatelství Crew, které v hojném počtu překládá komiksy ze zahraničí do češtiny. Nakladatelství uváděná pod společností Albatros Media se zaměřují na „klasiku“, jako např. Asterix nebo zmiňované Rychlé šípy. V rámci produkce má své místo na tuzemském trhu i nakladatelství Comics Centrum či BB/art, která provozuje i specializované obchody s komiksy pod názvem Comics Point (Tomanka, 2022).

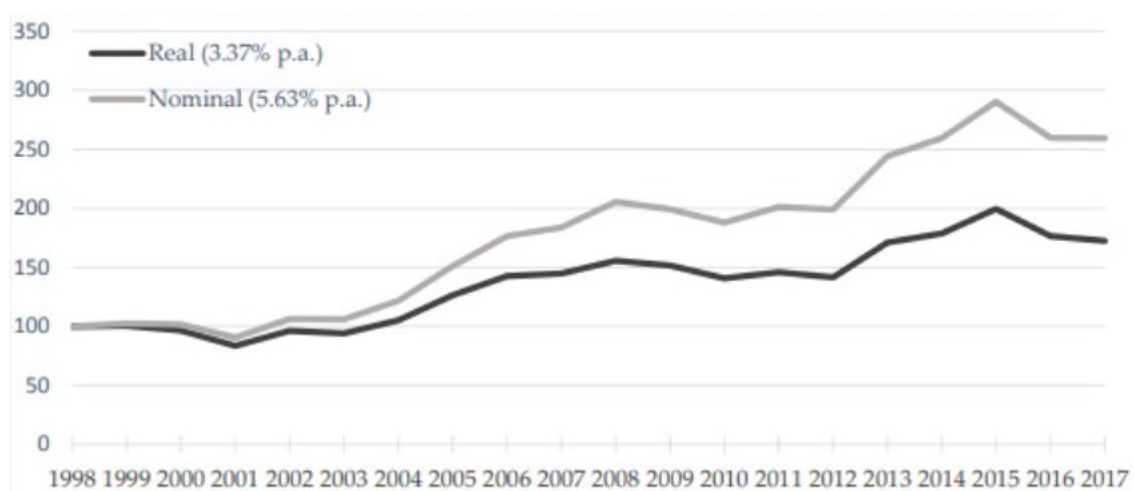
3 ANALÝZA A KOMPARACE ZKOUMANÝCH INVESTIC

Tato kapitola se zaměřuje na analýzu a komparaci zkoumaných investic, kterými jsou automobilová veterána a komiksy. Dané investice jsou porovnány z hlediska výnosu, rizika a likvidity. Pro analýzu investičních možností je využito historických dat s těmito investicemi spojenými.

3.1 Analýza automobilových veteránů

Investice do automobilových veteránů nemusí být zajímavou možností jen pro zainteresované sběratele a fanoušky historie. Pokud investor s rozmyslem provede správné kroky, co se týče výběru typu vozidla, značky, ročníku a plánu oprav či renovací, může se z tohoto záměru stát zajímavá investice (Maga, 2022).

Jen během roku 2020 sběratelé za historická vozidla zaplatili během aukcí téměř půl druhé miliardy korun. Tato hodnota ovšem zdaleka nezahrnuje nákup všech vozidel, avšak jen těch deseti nejdražších. Nadále však již od roku 2015 ceny sběratelsky zajímavých vozů klesají, v tuto chvíli je tedy moudřejší vozy nakupovat než prodávat (Kinkor, 2021). Navzdory tomu, že ceny automobilových veteránů v posledních letech zažívaly fázi poklesu, z dlouhodobého hlediska je investice do tohoto aktiva zpravidla stále výnosnou. Dané tvrzení dokládá obrázek 6.

Obrázek 6: Vývoj obecného indexu veteránů

Zdroj: FINLORD (2019)

Obrázek 6 zobrazuje vývoj obecného indexu všech veteránů mezi roky 1998 a 2017. Z obrázku je možno vyčíst, že byť během let cena veteránů v určitých fázích klesala, stále si v dlouhodobém měřítku drží rostoucí tendenci. Mezi těmito lety došlo k nárůstu nominální

hodnoty (hodnota nezahrnující inflaci) indexu o 5,6 % za rok. Reálná hodnota (hodnota zahrnující inflaci) indexu narůstala ročně o 3,4 %. Porovnání vývoje konkrétních indexů je zobrazeno níže na obrázku 7.

Výši zhodnocení dané investice do historického vozidla určuje i míra akceptování **rizika** s touto investicí spojeným. V zásadě se jedná o typ investice, která je velmi silně spojena s emocemi a zážitky, které ji mohou ovlivnit. Riziko může nastat v situaci, kdy se investorovi podaří koupit model, který časem ztratí na zajímavosti, a tedy také na hodnotě. Zpravidla by investor měl mít jednak dostatek peněz v jiných aktivech a jednak by mělo jít o investora, který je pro dané odvětví veteránů nadšencem a vyzná se v něm (Tůma, 2020). Riziko, spojené s nákupem aktiva v podobě veterána, může spočívat v původu vozidla. Investor by si měl ověřit, zda se opravdu jedná o originální vůz. Trh s historickými vozidly zároveň není regulován, proto by daný kupec měl být při nákupu veterána opatrný a důkladně si prověřit cenovou hladinu kupovaného vozu (Burcal, 2019).

Moudrý investor si na trhu s historickými vozidly dá pozor na to, že každý veterán nemusí být vhodný pro investiční záměry (Ráj veteránů, © 2011-2022a). Jak uvádí Novotný (2018, s. 55) investování do veteránů obnáší posouzení mnoha hledisek. Mezi tato hlediska čili atributy daného veterána patří: stáří, počet vyrobených kusů, každoročně obnovená požadovaná dokumentace, provozuschopnost a dvě fotografie, které jsou součástí technického průkazu vozidla.

S rizikem je úzce spojená i **likvidita** investice do veterána. Investor již při koupi vozu musí zpravidla počítat s tím, že likvidita veteránů není vysoká, tzn. že prodej vozu může být z časového hlediska obtížný. Určujícím faktorem likvidity je, jaký typ vozu je vlastněn. Při držbě unikátního a hodnotnějšího veterána může být s nalezením toho správného kupce, který bude ochoten zaplatit odpovídající cenu, značný problém (Burcal, 2019).

Určení **ceny historického vozidla** vyžaduje adekvátní znalosti a zkušenosti. Hlavním předmětem určení ceny veterána je jeho stav. Díky mezinárodní škále stavů historických vozidel je možno tyto vozidla ohodnotit a určit cenu. Tato škála se pohybuje na stupnici od 1, což představuje naprosto bezchybný stav do 5, kdy je nutná renovace vozidla. Pro určení ceny vozidla však zpravidla nestačí jen klasifikace jeho stavu, nýbrž cenu daného modelu mohou ovlivnit i jiné důležité faktory (Blažek, 2016a). Cenu historického vozidla může navýšit např. vlastnění veterána významnou celebritou, autenticita či příběhem vozu (Blažek, 2016b).

Na českém trhu mohou investoři vstupovat na investiční trh s automobilovými veterány jednak přímo nákupem a prodejem daného modelu veterána, jednak prostřednictvím **investičních fondů** (Novotný, 2018, s. 55). Jedním z fondů je fond kvalifikovaných investorů ENGINE CLASSIC CARS Automobile Fund, který vznikl v roce 2015. Mezi partnery a zakladatele fondu patří společnost ENGINE PRAGUE, s.r.o., která má na starosti služby ohledně motorismu, společnost BH SECURITIES, a.s., která je členem Burzy cenných papírů Praha, a.s. a je zde oprávněna k obchodům s cennými papíry a investiční společnost AMISTA, a.s., která má na starosti obhospodařování fondu. Investor, který má dostatek volných finančních prostředků může využít investice do vybraných symbolických a celosvětově známých sběratelských vozidel právě pomocí fondu Engine, který svěřené prostředky od investorů investuje. Z dlouhodobého hlediska nabízí tento typ investice výhody v podobě lukrativního zvýšení hodnoty daného aktiva, velmi stabilní návratnosti dané investice a možnosti diverzifikace aktiv investora. Investiční strategie fondu spočívá ve výběru sběratelsky a cenově zajímavého automobilového veterána a jeho následném prodeji. Tato investice ovšem není pro každého, jelikož minimální kapitál, respektive minimální investice investora musí být v hodnotě jeden milion korun. (ENGINE CLASSIC CARS, © 2016). Jak zmiňuje samotný spoluzakladatel fondu Radek Pokorný, každý rok jsou jednotlivá vozidla znalecky posuzována a hodnocena. Na základě tohoto přehodnocení se stanovuje aktuální hodnota akcií fondu (Kinkor, 2021).

Tabulka 1 zobrazuje příklad konkrétního historického vozidla fondu Engine od jeho nákupu po stanovení prodejní ceny, zároveň provozní náklady plynoucí z držby vozidla a zisk.

Tabulka 1: Příklad investice fondu Engine

	Cena
Investiční náklady (kupní cena včetně poplatků)	21 236 EUR (783 226 CZK)
Provozní náklady	12 364 EUR (340 418 CZK)
Prodejní cena	70 000 EUR (1 927 310 CZK)
Zisk	36 400 EUR (1 002 201 CZK)

Zdroj: vlastní zpracování podle ENGINE CLASSIC CARS, © 2016)

Daná akvizice fondu v podobě nákupu historického vozidla Porsche 911 T-1970 byla provedena v roce 1999. Dané hodnoty jsou uvedeny po 170 měsících (cca 14 let) držby vozidla, tedy pro rok 2014. Jak zmiňuje Kinkor (2021) fond Engine do roku 2021 prodal jen vůz značky BMW 850 csi a dle slov spolumajitele fondu se zatím spíše soustředí na nákup automobilů. Je

tedy zřejmé, že dané hodnoty jsou jen průběžné a vůz je stále ve vlastnictví fondu. Pro nedostatek aktuálních dat fondu Engine jsou hodnoty spojené s tímto vozem uvedeny právě pro rok 2014. Investiční náklady, které zahrnují kupní cenu včetně poplatků představovaly 21 236 EUR (783 226 CZK podle kurzu pro rok 1999) a provozní náklady spojené s údržbou, pojištěním a opravami činily 12 364 EUR (340 418 CZK podle kurzu pro rok 2014). Vozidlo by v daném roce bylo prodáno za 70 000 EUR (1 927 310 CZK podle kurzu pro rok 2014). Celkový zisk by po odečtení nákladů byl 36 400 EUR (1 002 201 CZK podle kurzu pro rok 2014). Výnos z této investice by v CZK činil 5,2 % ročně. Dle ENGINE CLASSIC CARS (© 2016) fond nabízí investorům 5-6 % zhodnocení investice při investičním horizontu pěti let.

V případě, kdy chce investor vstoupit na trh přímo prodejem či nákupem historického vozidla, může využít řadu možností. Nejčastějšími způsoby jsou inzerce či burzy. Navíc běžné jsou dnes zejména internetové inzerce, které investorům šetří čas a peníze spojené s cestováním. Zájemce má možnost si jednoduše prohlédnout dané veterány a snadno nakoupit či prodat konkrétní exemplář. Mezi další možnosti nákupu či prodeje veterána se řadí aukce, veletrhy a prodejní galerie (Classic Cars Bohemia, 2018).

Jako první modelový příklad investice do automobilového veterána byl vybrán model Mercedes Benz 280 SL vyroben v roce 1970. Výpočet výnosnosti této investiční možnosti zobrazuje tabulka 2. Tento vůz byl pořízen v roce 2017. Hodnota nákupu investice činila 68 500 USD (1 601 667 CZK dle kurzu v roce 2017). Dle Burcal (2019) náklady spojené se skladováním, údržbou a pojištěním představují zhruba 45 000 CZK ročně, což po dobu držby vozidla je 225 000 CZK. Mercedes Benz byl prodán po 5 letech. Prodejní cena byla stanovena na 100 230 USD (2 308 196 CZK dle kurzu v roce 2022). Celkový výnos po odečtení nákladů byl 391 529 CZK. Průměrný roční výnos investice byl 4,8 %. Kurz měny USD na výnos neměl nikterak výrazný vliv z důvodu téměř stejných hodnot kurzu jak v roce 2017, tak v roce 2022.

Tabulka 2: První modelový příklad investice do automobilového veterána

	Cena CZK
Investiční náklady	1 601 667
Provozní náklady	225 000
Prodejní cena	2 308 196
Celkový výnos	481 529
Průměrný roční výnos	4,8 %

Zdroj: vlastní zpracování podle Kurzy.cz (© 2000-2022), CLASSIC.COM (© 2022), Gallery Aaldering (© 2022)

Zajímavého zhodnocení se mohou investoři dočkat i u tuzemských veteránů. Jak zmiňuje FTV Prima (2018) nárůst hodnoty zaznamenávají vozidla typu Tatra 603 či Škoda 120. V roce 2013 se ceny Škody 120 pohybovaly okolo 30 000 CZK, v roce 2022 se tento vůz dostává k hranici prodejní ceny ve výši 100 000 CZK. To představuje po deseti letech meziroční nárůst 14,3 %, avšak bez započítaných nákladů, které by investici výrazně prodražily.

Tabulka 3 zobrazuje výpočet druhého modelového příkladu investice do automobilového veterána. Bylo vybráno historické vozidlo nesoucí název Volkswagen Brouk. V roce 2012 byla nákupní cena tohoto vozu 15 000 EUR (377 145 CZK dle kurzu v roce 2012). Náklady na skladování, údržbu a pojištění činily stejně jako v prvním příkladě dle Burcala (2019) 45 000 CZK na rok, což při držbě vozidla 10 let představuje 450 000 CZK. Prodejní cena veterána byla v roce 2022 54 950 EUR (1 357 540 dle kurzu v roce 2022). Po tom, co byly odečteny náklady se celkový výnos rovnal sumě 530 395 CZK, což činí průměrný roční výnos 5,1 %.

Tabulka 3: Druhý modelový příklad investice do automobilového veterána

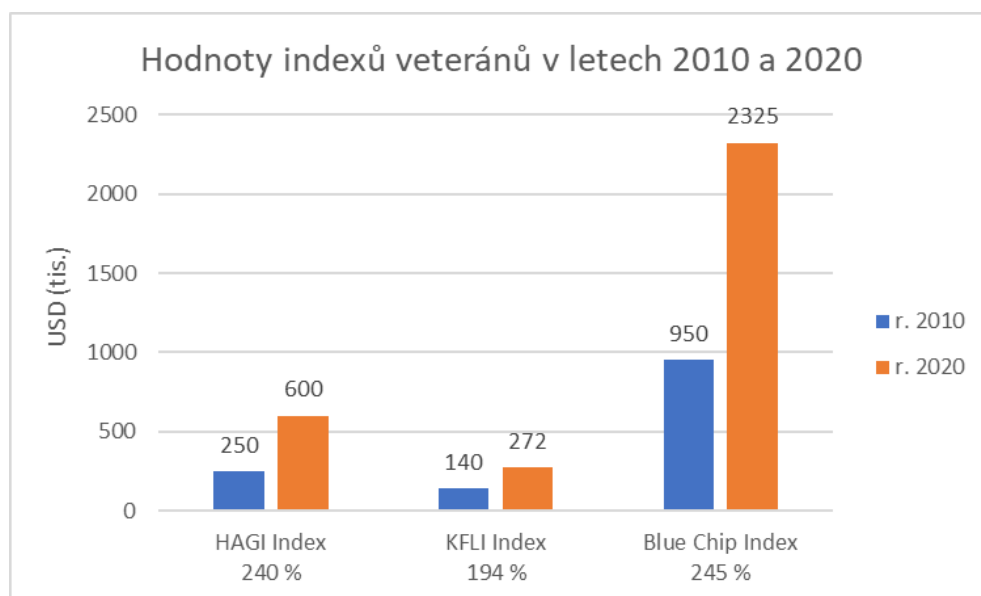
	Cena CZK
Investiční náklady	377 145
Provozní náklady	450 000
Prodejní cena	1 357 540
Celkový výnos	530 395
Průměrný roční výnos	5,1 %

Zdroj: vlastní zpracování podle Kurzy.cz (© 2000-2022), ČTK, vrb (2012), Ráj veteránů (© 2011-2022b)

V rozmezí let 2020/2021 proběhl v rámci federace FIVA mezinárodní socioekonomický průzkum historických vozidel pro rok 2019. Tento průzkum byl zaměřen z velké části na analýzu ekonomických dat spojených s automobilovými veterány. Jedním ze zkoumaných faktorů byla průměrná hodnota nákupu historických vozů v ČR. Z průzkumu bylo zjištěno, že v České republice lidé za veterány zaplatí v průměru 346 000 CZK. Tato hodnota však v 72 % nákupů nepřerostla částku 270 000 CZK na vozidlo (AUTOKLUB ČESKÉ REPUBLIKY, 2021).

Vývoj cen dlouhodobě sledují **indexy**. Na historická vozidla se např. zaměřuje index pojišťovny Hagerty. Investoři zajímaví se o modely vozů Ferrari zejména z 60. let zde mají možnost porovnat vývoj cen 13 nejvyhledávanějších modelů. Jiný index nesoucí název Blue Chip se specializuje na pohyb cen 25 oblíbených vozidel, která byla vyrobena mezi lety

1948 a 1973 (Kinkor, 2021). Novotný (2018, s. 55) zmiňuje index HAGI⁷, který se řadí mezi ty známější. Jiný index nese název Knight Frank Luxury Investment Index. Indexy cen veteránů nejsou reprezentativním vzorkem celého trhu, nýbrž vycházejí z aukčních cen (Bruner, 2020). Obrázek 7 pomocí grafu porovnává hodnoty třech zmíněných indexů v letech 2010 a 2020.

Obrázek 7: Hodnoty indexů veteránů v letech 2010 a 2020

Zdroj: vlastní zpracování podle Kain, Novotný a Vejvodová (2021), Aylieff (©2022), Art Market Research (© 2021), PostWarClassic.com (2017)

Z obrázku 7 je možno vypočítat, že u všech tří indexů došlo k výraznému nárůstu hodnot, jen v odlišných cenových hladinách, což je zapříčiněno zejména tím, jaké typy veteránů jednotlivé indexy sledují. Hodnoty jsou uváděny v tisících USD. U indexu HAGI došlo za 10 let k nárůstu hodnoty o 240 %, což představuje průměrný roční výnos 9,1 %. Index KFLI (Knight Frank Luxury Investments) zaznamenal nárůst 194 %, tedy 6,8 % průměrný roční výnos. Nejvýraznější nárůst hodnoty je možno sledovat u indexu Blue Chip, tedy 245 %, což je 9,3 % při vyjádření průměrného ročního výnosu.

Na trh s historickými vozidly měla zejména v roce 2020 vliv i pandemie COVID-19. V této době se obchod s veterány výrazně zpomalil, což zásadně pomohlo jeho přemístění i do digitálního prostředí. Z pohledu tržní aktivity proběhl průzkum britské společnosti UK Hagerty Price Guide, která pozorovala hodnoty 40 000 historických vozů. Překvapivě během tohoto období nedošlo ke snížení tržní aktivity, nýbrž dokonce k jejímu zvýšení. Z daného průzkumu je tedy možno usoudit, že i při nepříznivých podmínkách pro obchod zůstává trh s klasickými

⁷ Historic Automobile Group International

vozidly stabilní. COVID-19 měl vliv i na ceny historických vozidel, které jsou oproti dřívějším rokům nižší. Avšak již na konci roku 2021 trh s veterány vykazoval během posledních tří měsíců tohoto roku 3 % nárůst cenové hladiny, je tedy pravděpodobné, že pro další roky se ceny veteránů budou zvyšovat (Vahala, 2020, New Bond Street Pawnbrokers, b.r., Art Market Research, © 2021).

3.2 Analýza komiksů

Investice do komiksů jsou v posledních letech v popředí zájmu, obzvláště v USA. Během aukcí se některé komiksy mohou běžně prodávat za tisíce dolarů. Největší zájem je o komiksy se superhrdinskými příběhy, které těchto hodnot dosahují (OK dražebník, b.r.). Pro příklad donedávna byl nejdražším prodaným komiksem kus, ve kterém byl prvně zobrazen Superman. V dubnu roku 2021 byl tento komiks vydražen za 3,2 milionu dolarů, což v přepočtu dle tehdejšího kurz činí cca 70 milionu korun. Avšak prvenství, ve smyslu nejdražšího komiksu převzal komiks Spider-Mana, konkrétně 15. kopie Amazing Fantasy. V září roku 2021 se vydražil za 3,6 milionu dolarů, v té době cca za 80 milionů korun. Není to jediný případ, kdy komiks, který byl vydán až po druhé světové válce má takovou cenu. Do této doby takovýchto hodnot dosahovaly jen komiksy vydané právě před druhou světovou válkou, jako Superman z roku 1938 nebo Batman z roku 1939. V lednu 2022 byl komiks Spider-Mana, konkrétně jen jediná jeho stránka, prodán za 3,36 milionu dolarů. Jednalo se o originální kresbu Spider-Mana v černém obleku z 25. strany osmého dílu Secret Wars (Havel, 2022). I proto Trojan (2022a) uvádí, že nejlepšími komiksy pro investování jsou komiksy hlavně od společnosti Marvel nebo DC.

Komiksy nabízí investorům zajímavou možnost zhodnocení jejich peněžních prostředků. V zásadě se může jednat o poněkud zvláštní druh investování, jelikož se komiksy užívají zejména k četbě, avšak některé z nich dosahují výrazných hodnot a mohou investorům nabídnout zajímavé zhodnocení. Na komiksy v porovnání např. s akciemi nemají vliv politická rozhodnutí či možnost ne/vyplacení zisku na dividendách, což určuje vývoj kurzu. Komiksy jsou tedy oproti akciím rozhodně stabilnější investicí, tudíž je možno říci, že tento druh investice je méně rizikový. Díky společnostem, které oceňují kvalitu komiksu se tato míra rizika může i snížit (Novotný, 2018, s. 55-56). To znamená, že značná míra **rizika** může nastat ve chvíli, kdy se investor rozhodne nakoupit komiks, který není ověřen kvalifikační společností. Pokud se nejedná o odborníka, který dokáže odhadnout reálnou sumu komiksu, může daný sběratel zaplatit za daný kus mnohem větší částku, než kterou komiks reálně má.

Při investici do komiksu by se investor měl zaměřit i na **likviditu** s touto investicí spojenou. Pro tuto netradiční investici se ovšem dosti obtížně určuje. Při prodeji konkrétního typu komiksu se nedá očekávat okamžitý prodej daného kousku. Počet takových zájemců, kteří mají zájem právě o ten druh komiksu, který investor vlastní, zpravidla není vysoký (Veverková, 2016).

Počáteční investice do komiksu může být v řádech několika stovek až desítek milionů korun. Vždy záleží na daném konkrétním díle. Je ovšem možno říci, že cenově dostupnější komiksy se budou vázat spíše k novějším vydáním. Pro příklad páté vydání komiksu Civil War od společnosti Marvel Comics z roku 2006, kdy jeho prodejní cena byla 3 USD (68 CZK dle kurzu v roce 2006) má aktuální hodnotu 89 USD (2 079 CZK dle kurzu pro rok 2022) (eBay, © 1995-2022, Lone Star Comics, © 1996 – 2022).

S investicemi do komiksových knih úzce souvisí pojem **grading**, což označuje „*speciální ohodnocení díla jako budoucí investice s důrazem na její návratnost a potenciální zisk*“ (Trojan, 2022a). To znamená, že za procesem gradingu stojí práce v podobě řádného prohlédnutí komiksu a díky parametrům, které jsou posuzovány je komiks oceněn certifikací a konečnou známkou. Čím lepší je ohodnocení a výsledná známka, tím vyšší je možno očekávat zhodnocení dané investice. Po této kontrole je komiks, pro jeho zachování, vložen do speciálního pevného plastového obalu. Poté se komiks označí, tzn. na jeho obal je umístěn specifikací štítek s názvem díla, posouzení kvality je označeno pomocí barevného pruhu, a nakonec je přidán vodoznak. Tímto procesem se zajistí maximální možná životnost komiksových knihy, jelikož už jí není možno otevřít (Trojan, 2022a).

Dle Trojana (2022a) cenu komiksu může ovlivnit mnoho faktorů. Těmito faktory mohou být:

- **Ověření od klasifikační služby.** Jak již bylo uvedeno, certifikát, kterým je komiks označen značně navyšuje hodnotu komiksu. Je tedy velmi znát, pokud daný kus prošel gradingem či nikoliv. Zásadním faktorem je také ověřování komiksových knih u amerických společností. Tyto společnosti již mají v tomto oboru svou historii a tradici, i proto je jejich ověření komiksu klíčové. Pro účely této práce je využita škála známkování od certifikační společnosti CGC Comics, o které je blíže uvedeno níže, avšak takovýchto společností je na trhu více a každá z nich může mít lehce jinou škálu hodnocení. Proto je zásadní při nákupu komiksů, které již prošly ověřovacím procesem, dávat pozor, jelikož obzvláště u unikátních děl by investor mohl pocítit výraznou ztrátu v řádech statisíců korun.

- **Autentický jazyk**, který je pro investory jednoznačně základem pro investování do komiksů čili musí jít o originální vydání daného díla. Komiksy např. od Marvelu, které jsou v českém jazyce zpravidla nemají žádnou investiční hodnotu. U komiksů, které jsou vydány českými autory je to obtížné, zejména z důvodu malého trhu tohoto odvětví.
- **Vydání** hraje také značnou roli v tom, jaká je hodnota daného díla. Vlastnění prvního nebo druhého vydání zaručí mnohem vyšší cenu než např. jen dotisk. Pro investora je tedy důležité ověřit si, jaký konkrétní kus má v ruce. Toho lze docílit z údajů tzv. Cover Date, který označuje datum vydání komiksu a Cover Price, které značí cenu komiksu. Tyto údaje jsou uváděny na titulní obálce komiksových knih.
- **Formát komiksu** je často opomíjeným faktorem, který ovšem může v ceně komiksu hrát důležitou roli. Tzv. komiksové fanziny a sbírky, které představují chronologicky či dramaturgicky uspořádané komiksové sešity dohromady by se mohly zdát jako dobrá volba pro investování, avšak opak je pravdou, jedná se o tu nejhorší možnost v rámci investování do komiksových knih, a to i dokonce v případě, kdy se bude jednat o originální vydání, cena zpravidla u těchto děl neporoste.
- **Zajímavost a vliv díla.** Cena komiksů poroste i při zvláštních událostech. Takové významné milníky v životě postavy či ve světě, kde daná postava žije jako např. odhalení identity, svatba nebo smrt, mohou být zásadní vliv na cenu. Avšak mezi komiksy, které čelí největší oblibě jsou jubilejní čísla či debuty postav, týmů a organizací. Dosáhnout zisku v krátkodobém horizontu je také možno v rámci tržní bubliny, která vznikne během např. uvedení nového sólového komiksu nebo s vyjitím nového seriálu s danou komiksovou postavou. Pokud investor v takovéto příležitosti komiksovou knihu zakoupí a během chvíle najde vhodného zájemce, může mu daný komiks přinést až dvojnásobné zhodnocení. Takováto díla, avšak v dlouhodobém horizontu nemají příliš velký potenciál na růst ceny ale spíše naopak.
- **Stav a kvalita kousku** je jeden z dalších zásadních faktorů, který ovlivňuje cenu díla. Jen některé klenoty jsou natolik vzácné, že se na jejich stav hodnotí až za danou výjimečností. V opačném případě je náležitá kvalita a stav žádoucí.
- **Jedinečnost komiksu** může být dána i nepatrnou vadou. Takový komiks s nějakou výrobní chybou jako např. překlep v textu či odchylka u barev se hledá obtížněji, avšak cena takového kousku je zpravidla vyšší. I přes to by zde investor narazil na poměrně

nízkou likviditu, jelikož sběratelé dávají spíše přednost komiksům v původním stavu bez vad.

- **Vzácnost neboli kusovost.** Limitované série a edice, které jsou omezené svým počtem kusů nejčastěji ovlivní, jak moc je daný kus vzácný. Je zde i možnost např. ztráty či znehodnocení komiksových knih, což ovlivní kusovost.
- **Slavný či nadějný autor.** Ve chvíli, kdy je komiks vytvořen autorem, který je velmi známý či dokonce legendou komiksu, pak cena takovýchto děl také poroste. Zmíněnými legendami komiksu je možno označit Stana Lee, Steva Ditka či Jacka Kirbyho.
- **Podpis autora** je taktéž významným parametrem určujícím cenu komiksu. Komiksové knihy s podpisem autora totiž obdrží unikátní barevný štítek, kdy barva štítku je určena podle toho, jak byl autogram pořízen.

Při ověřování kvality komiksových knih je nutné je ohodnotit. Klasifikační společnosti proto používají **desetibodovou stupnici**, díky které známkuje jednotlivé komiksy. Čím vyšší hodnocení komiks získá, tím vyšší je jeho hodnota. Nejlepší možný stav je tedy ohodnocen známkou 10,0 a nejhorší možný kousek známkou 0,5 (Trojan, 2022b). Tabulka 4 zobrazuje souhrn možných známek hodnocení komiksů podle společnosti CGC Comics jejíž známkování je pro tuto práci užito.

Tabulka 4: Znamky komiksů

Známka	Význam/zkratka	Známka	Význam/zkratka
10,0	Gem Mint (GM)	5,5	Fine- (FN-)
9,9	Mint (MT)	5,0	Very Good/Fine (VG/FN)
9,8	Near Mint/Mint (NM/MT)	4,5	Very Good+ (VG+)
9,6	Near Mint+ (NM+)	4,0	Very Good (VG)
9,4	Near Mint (NM)	3,5	Very Good- (VG-)
9,2	Near Mint- (NM-)	3,0	Good/Very Good (GD/VG)
9,0	Very Fine/Near Mint (VF/NM)	2,5	Good+ (GD+)
8,5	Very Fine+ (VF+)	2,0	Good (GD)
8,0	Very Fine (VF)	1,8	Good- (GD-)
7,5	Very Fine- (VF-)	1,5	Fair/Good Fair (FR/GD)
7,0	Fine/Very Fine (FN/VF)	1,0	Fair (FR)
6,5	Fine+ (FN+)	0,5	Poor (PR)
6,0	Fine (FN)		

Zdroj: Trojan (2022b)

Komiksy, které mají velice nadprůměrné hodnocení, tedy v rozmezí známek 10,0 až 9,8 jsou takřka neporušené a bez žádných vad. Mezi nadprůměrné kousky, které jsou taktéž ve velmi dobrém stavu a mají jen mírné vady, je možno zařadit komiksy v rozmezí známek 9,6 až 7,0. Stále nadprůměrné, ale již s větším nahromaděním malých či středních vad, jsou komiksy v rozmezí ohodnocení 6,5 až 5,5. Komiksy se známkou 5,0 se hodnotí jako průměrné s několika vadami. Od známkování v rozmezí 4,5 a níže jsou již daná díla podprůměrná s přibývajícím počtem vad, kdy od známek 2,5 níže jsou tyto vady velmi výrazné. Zámka komiksové knihy může být také určena pomocí ještě tří jiných označení, respektive zkratk. Ve chvíli, kdy se jedná o komiks bez titulního obalu nebo bez chybějících stránek se používá označení No Grade (NG), pokud komiks tvoří jen pár stran z vnitřku komiksové knihy užívá se označení Individual Page (PG) a jeli k dispozici pouze přední nebo zadní strana či celá obálka komiksu, je použito označení Cover (CVR). Výslednou známku, která je po procesu hodnocení udělena, nejvíce ovlivňují: úplnost díla, výrobní vady, stav vyblednutí barev, stav páteře, svorky a přebalu, záhyby papíru či jiné možné znehodnocení vlivem zacházení dřívějších vlastníků. Každý kus také obdrží originální barevný štítek, který blíže určuje, o jaké konkrétní dílo se jedná. Tímto procesem **ověřováním a certifikací** komiksů se zabývá mnoho klasifikačních společností. Tyto společnosti ověřují pravost a kvalitu daných komiksů, či se i zabývají jejich renovací. Pět světově největších společností zabývajících se touto problematikou je níže porovnáno, kdy zároveň první uvedená společnost je blíže popsána (Trojan, 2022b).

Podle mnoha sběratelů tou nejlepší certifikační společností je společnost **Certified Guaranty Company (CGC Comics)** založena v roce 2000. Toto tvrzení je možno doložit faktem, že nejdražší prodané komiksy v historii byly ověřeny právě společností CGC. V rámci ověření a zapouzdření komiksových knih je zde možno využít členské služby (subscribe), kdy jsou na výběr tři tarify za různé ceny v řádu desítek až stovek dolarů, avšak ověření komiksu je platné i pro nečleny za jednorázový poplatek 30 USD. Společnost CGC je zastoupena v USA a Kanadě, tudíž jen v těchto zemích je možnost ověřit komiksy bez přidané služby. V případě, kdy by daný vlastník komiksových knih byl z České republiky nebo Slovenska a chtěl si nechat ověřit tyto knihy, je nutné nejprve zaplatit za zmíněný subscribe, tedy využití členských služeb. Při uvážení velké sbírky se taková služba může značně prodražit. Při využití certifikace CGC oproti konkurenci vychází mnohem lepší ROI (tzn. návratnost investic). Je tak z důvodu menší shovívavosti při udělování známek daných komiksových knih. Mezi další certifikační společnosti se řadí **Comic Book Certification Service (CBCS)**, která je také považována za společnost s velmi kvalitními službami, jež jsou levnější než u CGC, na druhou

stranu má o něco horší návratnost ROI. Společnost CBCS využívá členské služby stejně jako CGC, ty se pohybují v rozmezí 100-500 USD. Ověření a klasifikace u této firmy je vhodnou variantou pro začínající investory, kteří nedisponují velkým množstvím finančních prostředků. **Professional Grading Experts (PGX)** je klasifikační firma, která se liší v nevyužívání členských služeb, avšak oproti CGC či CBCS má horší návratnost investice. **HALO Certification Comic Book Grading** se snaží expandovat na další trhy a od ostatních společností se odlišuje zejména zaváděním nových prvků v rámci ověřování, jako např. umístování NFP čipů pro bezdrátovou komunikaci v rámci plateb pomocí smartphonu nebo chytrých hodinek. Poslední společností je **Expert Grading Service (EGS)**, která se také snaží vnést nové prvky do svých služeb, konkrétně do oceňování komiksů v podobě např. kombinace barev na klasifikačním štítku. EGS není vhodnou variantou pro začínající investory bez většího kapitálu, avšak věhlas této společnosti není nikterak velký (Trojan, 2022b).

Komiksový trh oproti trhu s automobilovými veterány není měřen pomocí indexů, které monitorují vývoj trhu a pomáhají investorům při jejich investičních rozhodováních. Nákup a prodej komiksů probíhá zejména skrze aukce či jsou oblíbené komiksové festivaly. Nejvhodnějším místem pro obchodování komiksů z pohledu časové náročnosti a bezpečí jsou internetové aukce. Mezi celosvětové velikány těchto aukcí se řadí hlavně EBay (Recký, 2020).

Tabulka 5 zobrazuje první modelový příklad investice do komiksu. Bylo zvoleno 98. vydání komiksu s názvem *The New Mutans* od americké vydavatelské společnosti Marvel Comics. Toto dílo bylo publikováno v únoru roku 1991 a je významné zejména proto, že se jedná o první vydání, ve kterém vystupuje známá postava jménem Deadpool. Tato postava byla zároveň, jako většina komiksových postav Marvelu, uvedena ve filmech s názvem *Deadpool*, které se celosvětově těšily velké popularitě. Filmové zpracování této postavy zároveň výrazně zvýšilo cenu daného komiksu (Certified Guaranty Company, 2018). Toto dílo bylo klasifikační společností CGC Comics ohodnocen známkou 9,2 (Near Mint-). Zároveň se jedná o příklad cenově dostupného komiksu. Tento kousek byl v držbě 5 let. Tabulka 5 v rámci výpočtu výnosnosti investice porovnává dvě situace nákupu daného aktiva. Prvním příkladem je nákup komiksu, který byl ověřen a ohodnocen klasifikační společností a druhým příkladem je nákup komiksu, který by toto ohodnocení neměl. Pro účely této práce je využito ohodnocení komiksů a ceníku těchto služeb od klasifikační společnosti CGC Comics. V prvním případě tedy proběhla investice do klasifikovaného kusu, kdy nákupní cena činila 262 USD (6 126 CZK dle kurzu v roce 2017) a doručovací náklady ve smyslu přepravních, manipulačních a jiných

poplatků, daně a cla byly ve výši 128 USD (2 989 CZK dle kurzu v roce 2022). Následná prodejní cena komiksu byla 499 USD (11 654 CZK dle kurzu v roce 2022). Celkový výnos z této investice činil 2 539 CZK, což představuje průměrný roční výnos 5 %. Ve druhém případě je poukázáno na rozdíl, pokud by investor koupil neklasifikovaný kus a nechal si ho ověřit a označkovat. Při této investici jsou hodnoty doručovacích nákladů a nákupní i prodejní ceny shodné jako u předchozího příkladu, avšak je zde k celkovým nákladům nutné přičíst cenu za služby spojené s ověřením komiksu, které v nejnižší možné sazbě představují částku 25 USD (584 CZK dle kurzu v roce 2022). Celkový výnos se tedy oproti nákupu klasifikovaného komiksu snížil na 1 955 CZK a průměrný roční výnos na 3,7 %.

Tabulka 5: První modelový příklad investice do komiksu

	Cena CZK	Cena CZK
	Klasifikovaný kus	Neklasifikovaný kus
Nákupní cena	6 126	6 126
Doručovací náklady	2 989	2 989
Ověřovací náklady	/	584
Prodejní cena	11 654	11 654
Celkový výnos	2 539	1 955
Průměrný roční výnos	5 %	3,7 %

Zdroj: vlastní zpracování podle Kurzy.cz (© 2000-2022), Certified Guaranty Company (2018), eBay (© 1995-2022)

Jak již bylo zmíněno na začátku této kapitoly, na trhu existují i komiksy ve výrazně vyšší cenové relaci šplhající až k desítkám milionů korun. Druhým modelovým příkladem investice do komiksu vypočteným v tabulce 6 je tedy 15. vydání klasifikační společností již ověřeného komiksu Spider-Man – Amazing Fantasy od společnosti Marvel Comics z roku 1962. Jeden z výtisků tohoto komiksu s ohodnocením společností CGC známkou 9,6 (NM+) byl v roce 2011 prodán za 1 100 000 USD (19 456 800 CZK dle kurzu v roce 2011). Doručovací náklady představují stejně jako u předchozího příkladu částku 128 USD (2 989 CZK dle kurzu v roce 2022). Po zhruba 10 letech se jeho cena vyšplhala na 1 500 000 USD (32 523 000 CZK dle kurzu v roce 2021). To činí za danou dobu průměrný roční výnos 5,3 %.

Tabulka 6: Druhý modelový příklad investice do komiksu

	Cena CZK
Nákupní cena	19 456 800
Doručovací náklady	2 989
Prodejní cena	32 523 000
Celkový výnos	13 063 211
Průměrný roční výnos	5,3 %

Zdroj: vlastní zpracování podle Kurzy.cz (© 2000-2022, Quality Comix LLC (© 2022), eBay (© 1995-2022)

Zajímavých výnosů nedosahují výhradně jen zahraniční, speciálně americké, komiksy, nýbrž i ty tuzemské. V kapitole týkající se charakteristiky komiksů byl zmíněn např. komiks Čtyřlístek. Nejvyhledávanějšími kusy jsou zejména nejranější vydání, které mají zpravidla nejvyšší hodnotu. Pro příklad první díl tohoto komiksu s názvem Vynález profesora Myšpulína z roku 1969 byl mezi roky 2019 a 2021 vydražen několikrát za více než 40 000 CZK (Kütner, 2021).

Stejně jako trh s automobilovými veterány, tak i trh s komiksy ovlivnila pandemie COVID-19. Během těchto těžkých časů spousta lidí přišla o práci a mohlo se zdát, že investice do komiksů nejsou pro investory přednostní. Opak byl však pravdou, a i přes tuto pandemii lidé stále komiksy nakupovali. Důvodů, proč tomu tak bylo, je hned několik. V první řadě lidé trávili více času ve svých domovech a zejména online na internetu, což mnoho z nich přivádělo k nakupování. Dalším faktorem je fakt, že lidé stále chtěli doplňovat své sbírky a měli snahu je vylepšovat. Zásadním znakem však je, že ve chvílích ekonomické nejistoty jsou lidé více motivováni hledat a nakupovat hmotná aktiva, do kterých by mohli investovat. Podobný trend se promítl již dříve při hospodářské krizi v roce 2008 (Scribner, 2020).

3.3 Komparace zkoumaných investic

Vzhledem k nedostatku dat o tržním vývoji cen komiksů a absenci indexových či jiných hodnot vypovídajících o daném vývoji hodnot tohoto druhu investice, je komparace investičních možností, co se týče ročních výnosů, provedena na základě modelových příkladů těchto investic. Dále jsou investiční možnosti komparovány na základě rizika a likvidity. Tyto dva parametry jsou porovnány z pohledu určení vah kritérií. V rámci nenormovaných vah jsou dle předchozí analýzy investičních možností a subjektivního pohledu autora stanoveny hodnoty od 1 (nejnižší váha) do 10 (nejvyšší váha). Následně je proveden výpočet váhy normované, kdy daná nenormovaná váha je vydělena součtem nenormovaných vah.

Tabulka 7 představuje určení vah rizika. V rámci nenormovaných vah byla automobilovým veteránům přidělena váha 8 a komiksům váha 6. Po následném výpočtu bylo dosaženo normovaných vah obou investičních možností. Normovaná váha rizika automobilových veteránů je 0,57 a normovaná váha rizika komiksů je 0,43. Lze tedy konstatovat, že investice do automobilových veteránů představuje o 14 % vyšší riziko než investice do komiksů.

Tabulka 7: Určení vah rizika

	Nenormovaná váha	Normovaná váha
Automobiloví veteráni	8	0,57
Komiksy	6	0,43

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 8 prezentuje určení vah likvidity. Pomocí nenormovaných vah byla automobilovým veteránům přidělena váha 4 a komiksům váha 5. Po následném výpočtu bylo dosaženo normovaných vah obou investičních možností. Normovaná váha likvidity automobilových veteránů je 0,44 a normovaná váha likvidity komiksů je 0,56. Na základě dosažených výsledků je možno říci, že investice do komiksů je o 12 % více likvidní než investice do veteránů.

Tabulka 8: Určení vah likvidity

	Nenormovaná váha	Normovaná váha
Automobiloví veteráni	4	0,44
Komiksy	5	0,56

Zdroj: vlastní zpracování

Následně tabulka 9 zobrazuje komparaci investičních možností. Bylo provedeno porovnání **průměrného ročního výnosu** obou investic jednak po pěti letech, jednak po 10 letech držby aktiva. Roční výnos veterána po pěti letech byl 4,8 % a roční výnos komiksu byl 3,7 % u neklasifikovaného kusu a 5 % u klasifikovaného kusu. Tento rozdíl sehrály hlavně náklady vynaložené na ověření daného komiksu. Po 10 letech držby byl roční výnos veterána 5,1 % a roční výnos komiksu 5,3 %. Z daných výsledků je možno vidět, že průměrné roční výnosy jsou velmi podobné. V zásadě při výpočtech sehrály největší roli náklady spojené s investicí do veterána, které ročně činí až 45 000 CZK. To značně snížilo celkový výnos z investice. Na druhou stranu se z dlouhodobého hlediska stále jedná o investice s výrazným nárůstem výnosu. Faktor vysokých nákladů při investici do veterána sehrál zásadní roli při posuzování **rizika**, jelikož malá pozornost a dostatečné nevěnování se údržbě vozidla a jeho

kvalitnímu zázemí, v důsledku právě vysokých nákladů, může vlivem času naopak historickému vozidlu na jeho hodnotě vzít. Je proto důležité, aby si daný kupec prověřil, že má dostatek prostředků na kvalitní údržbu a skladování vozu. Riziko investice do komiksu je zejména při nákupu neověřeného kusu. Ve chvíli, kdy daný investor není odborník, může lehce nakoupit komiks jehož prodejní cena stanovená prodejcem zcela neodpovídá reálné hodnotě díla. Investor by si tedy měl ověřit, zda se jedná o originální výtisk. Obdobné pravidlo platí i pro veterány, na trhu existuje spousta replik a jejich nadsazených cen, je proto důležité si informace důkladně ověřovat. Zároveň je riziko obou investic spojeno s velmi nízkou **likviditou**. Při prodeji konkrétního typu jedné z investičních možností je velmi nepravděpodobné, že dojde k okamžitému prodeji daného aktiva. Je tak z důvodu malého počtu zájemců, kteří by měli zájem právě o to dané aktivum, které investor vlastní. Zpravidla u obou těchto investic je důležitá dlouhodobá držba, investoři sice mohou vydělat např. na vytvořené cenové bublině, ale pro požadovaný zisk je zásadní dlouhodobý horizont investice.

Tabulka 9: Komparace investičních možností

	Automobiloví veteráni	Komiksy
Průměrný roční výnos (5 let)	4,8 %	3,7 % – 5 %
Průměrný roční výnos (10 let)	5,1 %	5,3 %
Riziko	0,57	0,43
Likvidita	0,44	0,56

Zdroj: vlastní zpracování

Při nákupu neklasifikovaného komiksu, byl roční výnos u veterána po pěti letech vyšší o 1,1 %. Pokud by investor nakoupil klasifikované dílo, byl by roční výnos o 0,2 % vyšší právě u komiksu. Během držby trvající 10 let dosáhl komiks také vyššího ročního výnosu, a to opět o 0,2 %. Celkově lze tedy shrnout, že obě investiční možnosti jsou nadprůměrně výnosné, avšak výrazně rizikové a s nízkou likviditou.

4 FORMULACE INVESTIČNÍCH DOPORUČENÍ

V rámci této kapitoly jsou formulována investiční doporučení na základě výhod a nevýhod automobilových veteránů a komiksů pro profesionální a neprofesionální investory, stanovených podle výsledků ze zkoumání daných investičních možností.

Tabulka 10 zobrazuje výhody a nevýhody pro investiční možnost v podobě automobilových veteránů.

Tabulka 10: Výhody a nevýhody investice do automobilových veteránů

Výhody	Nevýhody
existence tržních indexů	vysoké investiční náklady
zážitek spojený s vlastněním investice	vysoké náklady na skladování a údržbu
vysoký výnos (dlouhodobý horizont)	nízká likvidita investice
při krizi neklesá tržní aktivita	omezený počet investorů
uchovatel hodnoty	existence replik

Zdroj: vlastní zpracování

Jednou z výhod pro všechny investory zajímající se o investice do automobilových veteránů je existence tržních indexů. Indexy monitorují vývoj trhu a pomáhají investorům při investičních rozhodováních. Mohou tak díky nim lépe odhadnout na základě předchozího vývoje, jak se trh bude chovat, tudíž jak se bude vyvíjet cena daného historického vozu. Další výhodou pramenící z investice do veteránů je samotný zážitek spojený s držbou vozidla. Tato investice má hmatatelnou podobu na rozdíl např. od investic do finančních instrumentů. Na historický vůz je krásný pohled a projížďky s ním majitele také potěší. Z dlouhodobého hlediska se jedná o velice výnosnou investici. Tento fakt ovlivňuje i jednu z dalších výhod, a to stálost tržní aktivity při krizi. Během krize, jako byla např. nedávná pandemie COVID-19 lidé na tomto trhu nepřestávají nakupovat a prodávat. Automobiloví veteráni jsou pro investory zajímavou možností pro uchování hodnoty jejich finančních prostředků. V dobách nejistoty lidé často vyhledávají právě hmotná aktiva, která jim zajistí uchování hodnoty jejich finančních prostředků v rámci investice do daného statku. Tyto výhody platí jak pro profesionální, tak pro neprofesionální investory.

Investice do veteránů přináší i řadu nevýhod. Nejzřetelnější nevýhodou je možno označit ve vysokých investičních nákladech a vysokých nákladech na skladování a údržbu. Tato investice není z pohledu potřebného množství finančních prostředků pro každého čili mnoho

neprofesionálních investorů může mít problém na ni dosáhnout. V rámci analýzy automobilových veteránů bylo zjištěno, že za historické vozidlo zaplatí lidé v ČR průměrně 346 000 CZK, a to bez přičtených ročních nákladů na skladování a údržbu vozidla. Další nevýhodou investice do veteránů je nízká likvidita. Prodej vozu se může z časového hlediska stát velmi náročným, z důvodu omezeného počtu zájemců, kteří budou chtít koupit dané historické vozidlo za odpovídající cenu. Zejména pro neprofesionální investory se může tato investice stát poměrně rizikovou. Není-li daný investor odborníkem a nadšencem do veteránů, může se stát, že zakoupí vozidlo, které jednak nemá potenciál odpovídajícího růstu hodnoty a jednak za vůz zaplatí cenu, která neodpovídá jeho skutečné ceně. V takových případech může dojít ke ztrátám v řádech statisíců korun. Toto riziko při koupi je možno snížit díky spolupráci s odborníky. S touto nevýhodou souvisí i skutečnost, že se na trhu objevuje značné množství prodejců replik veteránů. I zde je dobré při nákupu využít rad odborníků, aby investor nezaplatil neodpovídající cenu za vozidlo, které není originálem.

Investice do automobilových veteránů vyžaduje jednak dostatečné znalosti, jednak výrazný obnos finančních prostředků. Investiční doporučení pro neprofesionální investory spočívá zejména v důkladném propočtu nákladů spojených s investicí a kalkulace, zda daný investor je schopen zvládnout finanční náročnost dané investice. Dále při nedostatečné znalosti odvětví veteránů a jeho trhu je doporučeno vyhledat spolupráci s odborníky, kteří sníží riziko ztráty peněžních prostředků při investování. Investoři, kteří disponují vysokým finančním kapitálem v řádech milionů korun mohou také využít investice do fondů kvalifikovaných investorů jako např. Engine Fund, který přináší v dlouhodobém horizontu zhodnocení až 5 % ročně. Investiční doporučení pro profesionální investory spočívá zejména v kvalitním výběru daných modelů veteránů. Jednou z výhod tohoto trhu je existence indexů, je tedy vhodné dané indexy analyzovat a na základě nich provádět investiční rozhodnutí.

Následuje tabulka 11, která představuje výhody a nevýhody pro investice v podobě komiksů.

Tabulka 11: Výhody a nevýhody investice do komiksů

Výhody	Nevýhody
vysoký výnos (dlouhodobý horizont)	absence tržních indexů
nízké náklady na skladování a údržbu	nízká likvidita investice
uchovatel hodnoty	limitující počet investorů
nižší investiční náklady	ověření kvality v zahraničí

Zdroj: vlastní zpracování

Jednou z největších výhod pro všechny investory při investování do komiksů jsou nízké náklady na skladování a údržbu. Pokud se investor rozhodne pro investici do tohoto aktiva, představují zmíněné náklady takřka nulovou finanční náročnost. Další výhodou je stejně jako u veteránů vysoký výnos. Opět zde platí, že se jedná o investici, kdy vysoké výnosy plynou z dlouhodobé držby. Investice do komiksů je pro investory zajímavá i z pohledu uchování hodnoty. Zejména v dobách krize tuto vlastnost investoři ocení. Výhodou tohoto aktiva jsou také nižší investiční náklady. Pro neprofesionální investory, kteří nedisponují značnými finančními prostředky je toto významný přínos, jelikož cena investice do komiksu zejména u novějších vydání je v řádech sta až tisíců korun.

Značnou nevýhodou pro všechny investory při investování do komiksů je absence tržních indexů. Investor se při analýze vývoje tržních cen komiksů nemůže spolehnout na indexy, nýbrž musí využít analýzy konkrétních exemplářů a výpočtu jejich potenciální výnosnosti. S investicí do komiksů souvisí i nízká likvidita, která vyplývá z limitujícího počtu investorů. Existuje zde tedy riziko, že daný investor při prodeji vlastněného komiksu bude velmi dlouho a obtížně nalézat správného kupce, který by nakoupil daný kus za odpovídající cenu. Jiná nevýhoda této investice je spojena s nákupem neověřeného komiksu. Při takovém nákupu je záhodno z pohledu jeho kvality nechat daný kus ověřit. Takováto klasifikace komiksu, avšak probíhá v zahraničí (zejména v USA) a jsou s ní spojeny další náklady. Na úkor těchto nákladů je však pro znalost hodnoty daného komiksu žádoucí klasifikace exempláře.

Investiční doporučení jak pro profesionální, tak neprofesionální investory spočívá v důkladné analýze konkrétních komiksů, které chce investor zakoupit. U neprofesionálních investorů, kteří budou mít k dispozici méně finančních prostředků je vhodné investovat do novějších kousků, které nejsou tolik finančně náročné. U investorů profesionálních, kteří si mohou dovést nakoupit komiksy ve vyšší cenové relaci, je záhodno se zaměřit na jeden až dva vybrané exempláře vydaných v dřívějších letech, zejména před druhou světovou válkou. Dalším doporučením je nákup již ověřených a klasifikovaných komiksů. Investor díky tomuto jednak ušetří náklady spojené s ověřením u zahraničních firem a jednak bude mít jistotu, že jím vlastněný komiks má díky klasifikaci odpovídající hodnotu. Investoři by se stěžejně měli zaměřit na komiksy, které jsou originály, a nikoliv na komiksy, které již byly přeloženy do tuzemského jazyka. Takovéto komiksy zpravidla nemají nikterak velkou cenu. Z důvodu absence indexů poukazujících na tržní vývoj cen komiksů by investoři před nákupem měli provést dostatečnou analýzu daného kousku, kdy při neznalosti trhu a celkově tohoto odvětví je žádoucí vyhledat odborníka, který investorovi poskytne potřebné rady.

Při porovnání výhod a nevýhod daných investičních možností bylo zjištěno, že mezi společné znaky investic do automobilových veteránů a komiksů patří vysoký roční výnos, který u obou investic plyne zejména z dlouhodobé držby aktiva. Dalším společným znakem je fakt, že obě investice se projevují jako uchovatel hodnoty, kdy investoři tyto i jiné netradiční investice vyhledávají za účelem zachování hodnoty jejich finančních prostředků, a to zejména v dobách ekonomické nejistoty. Mezi společné znaky v rámci nevýhod patří nízká likvidita těchto investičních možností a existence rizika této investice vyplývajícího z omezeného počtu investorů. Odlišné faktory investic do veteránů a komiksů jsou shledány především v nákladech spojených s držbou aktiva. Zatímco u komiksů jsou takovéto náklady takřka nulové, u veteránů šplhají náklady vyplývající ze skladování a údržby vozidla až do statisíců korun ročně. Obdobným odlišným znakem, je rozdíl ve výši investičních nákladů. U komiksů obzvláště neprofesionální investoři nakoupí dané aktivum za výrazně nižší sumu v řádech sta až tisíců korun (u investorů s velkým finančním obnosem v řádech i milionů korun), než u investic do automobilových veteránů, kde se částky pohybují v řádech statisíců až milionů korun. Rozdílné znaky plynou i z existence, respektive absence tržních indexů. Trh s automobilovými veterány těmito indexy disponuje a výrazně tak investorovi usnadňuje analýzu z pohledu cenového vývoje dané investiční možnosti. Na trhu komiksů je absence tržních indexů.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo analyzovat a komparovat zvolené netradiční investice, kterými byly automobiloví veteráni a komiksy, za podpory zvolených vědeckých metod a modelových příkladů. Na základě dosažených výsledků zkoumání byly vymezeny jejich výhody a nevýhody pro profesionální a neprofesionální investory.

Teoretická část práce byla zaměřena jednak na základní pojmy související s tématem práce, jednak na charakteristiku zvolených netradičních investic. Praktická část se věnovala analýze a komparaci automobilových veteránů a komiksů. Komparace daných investic byla provedena na základě výnosu, rizika a likvidity za pomoci modelových příkladů těchto investic a dostupných informací. Podle výsledků ze zkoumání byly určeny výhody a nevýhody investičních možností pro profesionální a neprofesionální investory a pro tyto typy investorů byla formulována investiční doporučení.

V rámci analýzy byl zkoumán výnos, riziko a likvidita. Průměrný roční výnos investic byl určen za pomoci modelových příkladů obou investičních možností v délce držby 5 a 10 let. Další dva parametry, tedy riziko a likvidita, byly porovnány z pohledu určení vah kritérií. Podle analýzy daných investic a subjektivního pohledu autora byly vypočítány normované váhy automobilových veteránů a komiksů a procentuálně vyjádřeny hodnoty daného rizika a likvidity.

Při komparaci obou variant bylo zjištěno, že průměrný roční výnos automobilového veterána se pohybuje mezi 4,8 - 5,1 % a komiksu mezi 3,7 - 5,3 % v závislosti na délce držby. Vyšší riziko investice bylo shledáno u automobilových veteránů, vyšší úroveň likvidity vykazovala investice do komiksu. Investice do klasifikovaného komiksu při délce držby 10 let nabývala nejvyššího ročního výnosu při nejnižším riziku a nejvyšší likviditě.

Na základě výsledků ze zkoumání se ukázalo, že mezi největší výhody spojené s investicí do automobilových veteránů patří vysoký výnos zejména při dlouhodobé držbě, dále skutečnost, že veterán slouží jako uchovatel hodnoty především v dobách krize, zážitek investora spojený s vlastněním investice či existence indexů sledujících cenový vývoj daných aktiv. Mezi značné nevýhody se řadí vysoké investiční náklady, vysoké náklady spojené se skladováním a údržbou, nízká likvidita a omezený počet investorů. Mezi zásadní výhody investice do komiksů patřil také vysoký výnos při dlouhodobé držbě, nízké náklady na skladování a údržbu, fakt uchovatele hodnoty či nižší investiční náklady. Hlavní nevýhody byly spatřeny v absenci tržních indexů, nízké likviditě, limitujícího počtu investorů a ověřování kvality komiksů v zahraničí.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ART MARKET RESEARCH, © 2021. Knight Frank Luxury Investment Index. *Art Market Research* [online]. London: Art Market Research [cit. 2022-06-07]. Dostupné z: https://www.artmarketresearch.com/knight_frank_luxury_index/
- [2] AUTOKLUB ČESKÉ REPUBLIKY, 2021. Socioekonomický průzkum historických vozidel federace FIVA v 2020/2021. In: *AUTOKLUB ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha, 8.7.2021 [cit. 2022-06-08]. Dostupné z: <https://www.autoklub.cz/wp-content/uploads/2021/07/socioekonomicky-pruzkum-fiva-cr-2020-2021.pdf>
- [3] AUTOROAD, 2021. Uložit peníze do veteránů? Průzkum ukázal, kolik stojí průměrný roční provoz. In: *AutoRoad* [online]. Praha: INCORP, 11. července 2021 [cit. 2022-06-06]. Dostupné z: <https://autoroad.cz/historie/101379-ulozit-penize-do-veteranu-pruzkum-ukazal-kolik-stoji-prumerny-rocni-provoz>
- [4] AYLIEFF, Nick, © 2022. CLASSIC & VINTAGE CARS: INVESTMENT: THE SHOWROOM TO THE WORLDS FINEST MOTOR CARS. In: *Classic Motors For Sale* [online]. London: Classic Motors For Sale [cit. 2022-06-07]. Dostupné z: <https://www.classicmotorsforsale.com/home/articles/240-nick-news-2/236-classic-vintage-cars-investment>
- [5] BLAŽEK, Jan, 2016a. Jak se určuje cena veteránů?. In: *AUTO BLOGGER* [online]. Zbuzany: Jan Blažek, 9.3.2016 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <http://www.autoblogger.cz/poradna/jak-se-urcuje-cena-veteranu/>
- [6] BLAŽEK, Jan, 2016b. Jak se určuje stav historického vozidla?. In: *CLASSIC BLOG: your lifestyle* [online]. Zbuzany: JB Praha, 9. března 2016 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.classicblog.cz/stav-historickeho-vozidla-definice/>
- [7] BRUNER, Štěpán, 2020. Perly na čtyřech kolech. Není chyba spolehnout se na index dostupných klasik. In: *E15.CZ* [online]. Praha: CZECH NEWS CENTER, 31. března 2020 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/perly-na-ctyrech-kolech-neni-chyba-spolehnout-se-na-index-dostupnych-klasik-1367889>
- [8] BUDÍK, Josef, 2011. *Finanční investování*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 196 s. Edice EUPRESS. ISBN 978-80-7408-047-0.

- [9] BURCAL, Petr, 2019. Co obnáší investice do veterána. In: *Oldtimer Parking Blog* [online]. Praha: Czech Solutions, 18.6.2019 [cit. 2022-06-06]. Dostupné z: <http://blog.oldtimerparking.cz/co-obnasi-investice-do-veterana/>
- [10] CERTIFIED GUARANTY COMPANY, 2018. New Mutants #98 is CGC's Featured Comic of the Month for May. In: *CGCcomics* [online]. Sarasota: Certified Guaranty Company, 30.4.2018 [cit. 2022-06-10]. Dostupné z: <https://www.cgccomics.com/news/article/6552/>
- [11] CLASSIC CARS BOHEMIA, 2018. Vyplatí se investování do veteránů?. In: *Classic Cars Bohemia* [online]. Praha: Classic Cars Bohemia, 15.8.2018 [cit. 2022-06-05]. Dostupné z: <https://www.veteran-prodej.cz/2018/vyplati-se-investovani-do-veteranu/>
- [12] CLASSIC.COM, © 2022. 1970 Mercedes-Benz 280SL 'Pagoda'. *CLASSIC.COM* [online]. Miami: CLASSIC.COM [cit. 2022-06-06]. Dostupné z: <https://www.classic.com/m/mercedes-benz/sl/w113/280-sl-pagoda/year-1970/>
- [13] ČERNOHORSKÝ, Jan, 2020. *Finance: od teorie k realitě* [online]. Praha: GRADA Publishing, 464 s. [cit. 2022-05-28]. Edice Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-271-1809-0. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/finance-od-teorie-k-realite-895507/>
- [14] ČERNOHORSKÝ, Jan a Petr TEPLÝ, 2011. *Základy financí*. Praha: GRADA Publishing, 304 s. Edice Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-3669-3.
- [15] ČERVENÝ, Jiří, © 2019 - 2022. Posuzování veteránů z pohledu jejich stavu a zachovalosti. In: *Podorlický Veteran Car Club* [online]. Rychnov nad Kněžnou: Podorlický Veteran Car Club & Webmaster [cit. 2022-05-27]. Dostupné z: <https://www.podorlicky-vcc.cz/clanky/stav-a-zachovalost-veteranu>
- [16] ČIŽINSKÁ, Romana, 2018. *Základy finančního řízení podniku* [online]. Praha: GRADA Publishing, 240 s. [cit. 2022-05-28]. ISBN 978-80-271-2123-6. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/zaklady-financniho-rizeni-podniku-895506/>
- [17] ČTK, VRB, 2012. Z automobilových veteránů se stal výnosný byznys. In: *E15.CZ* [online]. Praha: CZECH NEWS CENTER, 25. března 2012 [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/z-automobilovych-veteranu-se-stal-vynosny-byznys-754817>

- [18] *EBay* [online], © 1995-2022. San Jose: eBay [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.ebay.com/>
- [19] ENGINE CLASSIC CARS, © 2016. Engine Fond. *ENGINE CLASSIC CARS* [online]. Praha: ENGINE CLASSIC CARS [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <http://www.engine-fund.com/cz/engine-fond>
- [20] FINLORD, 2019. Investice do automobilových veteránů. Ano či ne?. In: *FINLORD* [online]. Praha: FINLORD, 14.2.2019 [cit. 2022-06-04]. Dostupné z: <https://finlord.cz/2019/02/investice-automobilovych-veteranu-ano-ci-ne/>
- [21] FKHV ČR, 2015. Mezinárodní technický kodex FIVA 2010. In: *FKHV ČR* [online]. Praha: Federace klubů historických vozidel ČR, 17.1.2015 20:07 [cit. 2022-05-27]. Dostupné z: <https://www.fkhv.cz/news/technical-code-fiva-2010-1-jan-2010/>
- [22] FTV PRIMA, 2018. Ze stodvacítky i žigulíka se stávají veteráni. Jejich cena může stoupat i o desítky procent ročně. In: *IPrima* [online]. Praha: FTV Prima, 14.4.2018 [cit. 2022-06-06]. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/zpravodajstvi/ze-stodvacitky-i-zigulika-se-stavaji-veterani-jejich-cena-muze-stoupat-i-o-desitky>
- [23] GALLERY AALDERING, © 2022. Mercedes-Benz W113 280SL. *Gallery Aaldering* [online]. Brummen: Gallery Aaldering [cit. 2022-06-06]. Dostupné z: <https://www.gallery-aaldering.com/nl/mercedes-benz-w113-280sl-1970-2/>
- [24] HAVEL, Eduard, 2022. Spider-Man předhonil Supermana a stal se nejdražším komiksem všech dob. In: *NEWTIMES* [online]. Praha: NEWTIMES, 2.5.2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://newtimes.cz/lifestyle/spider-man-superman-batman-marvel-dc-comics-rekord-nejdrazsi-komiks-vsech-dob-na-svete-prvni-cislo-aukce-drazba-prodej/>
- [25] IMAGO, © 2005-2022. Komiksy a komiksové knihy. *Imago* [online]. Ostrava: imago tribe [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.imago.cz/komiksy>
- [26] JÍLEK, Josef, 2000. *Finanční rizika*. Praha: GRADA Publishing, 640 s. ISBN 80-7169-579-3.
- [27] KAIN, Petr, Radek NOVOTNÝ a Alžběta VEJVODOVÁ, 2021. Kam investovat úspory v čase rostoucí inflace. In: *Ekonom* [online]. Praha: Economia, 29.7.2021 [cit. 2022-06-07]. Dostupné z: <https://ekonom.cz/c1-66956600-kam-investovat-uspory-v-case-rostouci-inflace>

- [28] KINKOR, Ondřej, 2021. Vydělat se dá na bugatti i škodovce. Pro dobrou investici je ale potřeba srdce i rozum. In: *Forbes* [online]. Praha: MediaRey, 16. února 2021 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://forbes.cz/vydelat-se-da-na-bgatti-i-skodovce-aby-ale-investice-do-auta-prinesla-zisk-je-vedle-srdce-potreba-i-rozum/>
- [29] KNIHY DOBROVSKÝ, © 2001–2022. Komiksy. In: *Knihy Dobrovský* [online]. Praha: DOBROVSKÝ [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.knihydobrovsky.cz/komiksy-2496>
- [30] KURZY.CZ, © 2000 - 2022. Kurzy měn - kurzovní lístek ČNB. *Kurzy.cz* [online]. Praha: Kurzy.cz [cit. 2022-06-06]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/>
- [31] KÜTNER, Dušan, 2021. Staré komiksy vynášejí i miliony eur. Nový žebříček řadí na špičku Spider Mana, Supermana nebo Batmana. In: *E15.CZ* [online]. Praha: CZECH NEWS CENTER, 20. srpna 2021 11:30 [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/magazin/kultura/stare-komiksy-vynaseji-i-miliony-eur-novy-zebricek-radi-na-spicku-spider-mana-supermana-nebo-batmana-1382927>
- [32] LEDECKÁ, Eva, 2017. Historie komiksu. In: *Luxury Prague Life* [online]. Praha: Luxury Prague Life, 2. února 2017 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.lp-life.cz/historie-komiksu?cookie-consent=required,personal,analytics,marketing>
- [33] LONE STAR COMICS, © 1996 - 2022. Civil War (2006 Marvel) comic books. *Mycomicsshop.com* [online]. Arlington: Lone Star Comics [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.mycomicsshop.com/search?TID=633031>
- [34] MAGA, Tomáš, 2022. Ako investovať peniaze: 11 tipov kam sa oplatí a neoplatí investovať v roku 2022. In: *Tomáš Maga: Finančné služby* [online]. Ružomberok: Tomáš Maga, 28.2.2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.tomasmaga.sk/investovanie/clanok/ako-investovat-peniaze>
- [35] MÁLEK, Petr, Gabriela OŠKRDALOVÁ a Petr VALOUCH, 2010. *Osobní finance* [online]. Brno: Masarykova univerzita [cit. 2022-05-28]. ISBN 978-80-210-8178-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/osobni-finance-857820/>
- [36] MELLON, Jim a Al CHALABI, 2008. *10 nejlepších investic na příštích 10 let: spořte, investujte, prosperujte*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-2144-3.

- [37] NESNÍDAL, Tomáš a Petr PODHAJSKÝ, 2007. *Obchodování na komoditních trzích*. 2. rozšířené vydání. Praha: GRADA Publishing, 200 s. ISBN 80-247-1851-0.
- [38] NEW BOND STREET PAWNBROKERS, b.r. Top 10 nejlepších investic do klasického auta v letech 2021–2022. In: *New Bond Street Pawnbrokers* [online]. London: New Bond Street Pawnbrokers [cit. 2022-06-10]. Dostupné z: <https://www.newbondstreetpawnbrokers.com/cs/uncategorized-cs/top-10-nejlepsich-investic-do-klasickych-automobilu-v-roce-2021-2/>
- [39] NOVOTNÝ, Josef, 2018. *Investování na finančních trzích s podporou psychologické analýzy*. Ostrava: Key Publishing, 181 s. ISBN 978-80-7418-291-4.
- [40] OK DRAŽEBNÍK, b.r. Tipy na neobvyklé alternativní investice. In: *OK dražebník* [online]. Praha: OK dražebník [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://okdrazebnik.cz/tipy-na-neobvykle-alternativni-investice/>
- [41] OLIČ, Libor, 2015. Rozdělení vozidel do věkových kategorií. In: *ŠKODA KLASIK* [online]. Praha: ŠKODA HOME, 23.1.2015 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.skodaklasik.cz/rozdeleni-vozidel-do-vekovych-kategori/>
- [42] PAVLÁT, Vladislav, 2013. *Globální finanční trhy*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 216 s. EUPRESS. ISBN 978-80-7408-076-0.
- [43] POLÁCH, Jiří et al., 2012. *Reálné a finanční investice* [online]. Praha: C. H. Beck, 280 s. [cit. 2022-05-28]. ISBN 978-80-7400-436-0. Dostupné z: https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=n9NSFaCANA0C&oi=fnd&pg=PP2&dq=re%C3%A1ln%C3%A9+a+finan%C4%8Dn%C3%AD+investice&ots=pQ7rq2iRBA&sig=9cVLVdZr5NzulHBtwRUvuwspt1s&redir_esc=y#v=onepage&q=re%C3%A1ln%C3%A9%20a%20finan%C4%8Dn%C3%AD%20investice&f=false
- [44] POLOUČEK, Stanislav a kol., 2009. *Peníze, banky, finanční trhy*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-152-9.
- [45] POROVNEJ24, 2021. Od kdy je auto veterán?. In: *Porovnej24: Šetříme vaše peníze* [online]. Praha: Porovnej24, 14.9.2021 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.porovnej24.cz/clanky/od-kdy-je-auto-veteran>
- [46] POSTWARCLASSIC.COM, 2017. Classic cars are the top asset in ‘Luxury Investment Index’. In: *PostWarClassic.com: Your car will sell!* [online]. Goedereede:

- PostWarClassic.com, 29. listopadu 2017 [cit. 2022-06-09]. Dostupné z: <https://www.postwarclassic.com/classic-cars-are-the-top-asset-in-luxury-investment-index#group-2>
- [47] QUALITY COMIX LLC, ©2022. Amazing Fantasy #15. *Quality Comix* [online]. Montgomery: Quality Comix [cit. 2022-06-12]. Dostupné z: <https://www.qualitycomix.com/comic-price-guide/amazing-fantasy/issue-15>
- [48] RÁJ VETERÁNŮ, © 2011-2022a. Veterán jako investice? Na toto si dejte pozor. In: *Ráj veteránů: Místo, kde se z veteránů stávají klenoty* [online]. Ráj veteránů [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.rajveteranu.cz/clanek-95-veteran-jako-investice-na-toto-si-dejte-pozor>
- [49] RÁJ VETERÁNŮ, © 2011-2022b. Volkswagen Brouk 1200 Oval Ragtop. In: *Ráj veteránů: Místo, kde se z veteránů stávají klenoty* [online]. Ráj veteránů [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.rajveteranu.cz/45315-volkswagen-brouk-1200-oval-ragtop>
- [50] RECKÝ, Juraj, 2020. Hľadáte investičné príležitosti? Komiksy predstavujú výnosný biznis v hodnote dvoch miliárd dolárov. In: *FinReport* [online]. Bratislava: Financial Report, 21.11.2020 [cit. 2022-06-10]. Dostupné z: <https://www.finreport.sk/investovanie/hladate-investicne-prilezitosti-komiksy-predstavuju-vynosny-biznis-v-hodnote-dvoch-miliard-dolarov/>
- [51] REJNUŠ, Oldřich, 2014. *Finanční trhy* [online]. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: GRADA Publishing, 760 s. [cit. 2022-05-28]. Partners Financial Services. ISBN 978-80-247-9407-5. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/financni-trhy-895492/>
- [52] REVENDA, Zbyněk et al., 2012. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Vydání 5., aktualizované. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-240-6.
- [53] RŮČKOVÁ, Petra a Michaela ROUBÍČKOVÁ, 2012. *Finanční management* [online]. Praha: GRADA Publishing, 296 s. [cit. 2022-05-28]. Edice Finanční řízení. ISBN 978-80-247-8037-5. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/financni-management-895500/>
- [54] SCRIBNER, Herb, 2020. Should you invest in comic books right now?: A comic book collector in New York City explains whether you should invest in comic books right now. In: *Deseret News* [online]. Salt Lake City: Deseret News Publishing Company, 19.6.2020

- 6:10 [cit. 2022-06-15]. Dostupné z: <https://www.deseret.com/2020/6/18/21281714/comic-books-marvel-dc-comics>
- [55] SCHOLLEOVÁ, Hana, 2009. *Investiční controlling: Jak hodnotit investiční záměry a řídit podnikové investice* [online]. Praha: GRADA Publishing, 288 s. [cit. 2022-05-28]. ISBN 978-80-247-6748-2. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/investicni-controlling-857809/>
- [56] SLÍVOVÁ, Hana a Markéta KAŇKOVÁ, 2021. Český komiks neustále roste, největší problém je omezená velikost našeho trhu, říká Tomáš Prokůpek. In: *Český rozhlas* [online]. Praha: Český rozhlas, 23. květen 2021 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/cesky-komiks-neustale-roste-nejvetsi-problem-je-omezena-velikost-naseho-trhu-8463315>
- [57] SMOLÍKOVÁ, Klára, b.r. Nedorozumění s komiksem. In: *Klára Smolíková* [online]. Praha: Klára Smolíková [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <http://klarasmolikova.cz/clanek/nedorozumeni-s-komiksem>
- [58] SYROVÝ, Petr, 2010. *Investování pro začátečníky*. 2. přepracované vydání. Praha: GRADA Publishing, 112 s. ISBN 978-80-247-3486-6.
- [59] SYROVÝ, Petr a Tomáš TYL, 2014. *Osobní finance: řízení financí pro každého* [online]. 2. aktualizované vydání. Praha: GRADA Publishing, 224 s. [cit. 2022-05-28]. Edice Osobní a rodinné finance. ISBN 978-80-247-4832-0. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=XGqJAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=osobn%C3%AD+finance&hl=cs&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=osobn%C3%AD%20finance&f=false
- [60] ŠARÍKOVÁ, Monika, 2020. Kdy se auto stane veteránem?. In: *Srovnejto* [online]. Praha: Srovnejto, 9. června 2020 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.srovnejto.cz/blog/kdy-se-auto-stane-veteranem/>
- [61] ŠTÝBR, David a kol., 2011. *Začínáme investovat a obchodovat na kapitálových trzích*. Praha: GRADA Publishing, 160 s. ISBN 978-80-247-3648-8.
- [62] TOMANKA, Marek, 2022. Češi přišli na chuť komiksům. Loni jich tady vyšlo nejvíc v historii. In: *Forbes* [online]. Praha: MediaRey, 28. ledna 2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://forbes.cz/cesi-prisli-na-chut-komiksum-loni-jich-tady-vyslo-nejvic-v-historii/>

- [63] TROJAN, Tony, 2022a. Komiks jako alternativní investice (1/2). In: *SvětMarvel* [online]. Plzeň: SvětMarvel, 6. duben 2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://svetmarvel.cz/news/read/komiks-jako-alternativni-investice-1-2>
- [64] TROJAN, Tony, 2022b. Komiks jako alternativní investice (2/2). In: *SvětMarvel* [online]. Plzeň: SvětMarvel, 10. duben 2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://svetmarvel.cz/news/read/komiks-jako-alternativni-investice-2-2>
- [65] TŮMA, Ondřej, 2020. Investice s vůní benzínu. Veteráni očima expertů. In: *Peníze.CZ* [online]. Praha: NextPage Media, 29.12.2020 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/investice/423477-investice-s-vuni-benzinu-veterani-ocima-expertu>
- [66] VAHALA, František, 2020. Změny na trhu veteránu ve jménu pandemie. In: *Portu Gallery* [online]. Praha: WOOD & Company Financial Services, 18.11.2020 [cit. 2022-06-10]. Dostupné z: <https://gallery.portu.cz/blog/zmeny-na-trhu-veteranu-ve-jmenu-pandemie/>
- [67] VESELÁ, Jitka, 2019. *Investování na kapitálových trzích*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 952 s. ISBN 978-80-7598-212-4.
- [68] VEVERKOVÁ, Jana, 2016. *Význam netradičních investic pro profesionální i neprofesionální investory* [online]. Pardubice [cit. 2022-06-03]. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce Ing. Josef Novotný, Ph.D. Dostupné z: https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/64272/VeverkovaJ_VyznamNetradicnich_JN_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- [69] ZRŮST, Lukáš. *Selhání subjektů finančního trhu*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-511-8.